

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 26 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HÍRDETÉSEK:

Az első sor egy sorra 30 fillér.
Minden sorozatnál 16 fillér.

Nyitási díj 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült

vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 362.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

József főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Kedd, március 10.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezércikk: Lassu igazság.

Nemzetiségi szónok.

Goldis László leleplezése.

A munkaadók szervezkedése.

Az igazságszolgáltatás hiánya.

Állami fakeskedés Aradon.

Államsegély a kulturpalotának.

Püspök és szép asszony.

A nap furcsaságai.

Harc az „Ártatlanok” miatt.

Furfangos tolvajok.

A Lillomrend mulat.

Tárca: Elmélkedés a feminizmusról. Írta: Fábry Sándorné.

Lassu igazság.

Arad, március 9

Egyszer egy esztendőben átveszik az ügyvédek az orvosi hivatást. Kórjelentéseket szerkesztenek az igazságszolgáltatás bajairól, nyavalyáiról. Hivatalosan úgy hívják ezt, hogy az ügyvédi kamarák esztendősi jelentése az igazságügyminiszterhez. Hanem a jelentés inkább panasz; olyan panasz, amely nem a meglevő jónak jobbra leendő tökéletesítését sürgeti, hanem olyan, amely a visszafejlődést konstatálja.

Az aradi ügyvédek ma délután tartott értekezletükön rótták egymásba ezeket a panaszokat. Van ezeknek egy súlyos része, amely nem csupán az ügyvédek területét érinti, hanem kellemetlen és káros hatásaiban ránehezedik az egész közönségre. Ugy szokták mondani, hogy: a „jogkereső” publikumra, amely szó egybe fogja az alpereseket és felpereseket egyaránt. S valamelyik osztályba mindannyian

beletartozunk; némelyikünk mindakettőbe. S ha a jog műhelyeiben zavarok vannak, ez általános bajt jelent, amely tülemkedik egy osztály belső érdekein.

Az ügyvédi kamarának az a panasza a helyi igazságszolgáltatás ellen, hogy az lassan jár. Beléakaszódik a kerekeibe az esztendőről-esztendőre növekvő, szaporodó harasztfü: a restancia. A polgári ügyeknél tapasztalható különösen a jogszolgáltatásnak ez a nehézsége. S ezt talán nagyobb veszedelemnek lehet nevezni, mint ha a büntető-ügyek menetét gátolnák hasonló körülmények. Mert a szabadság, a becsület, az erkölcs mind nagy erkölcsi javak, — de végül is abból, ha a tolvajok később kapják el megérdemelt büntetésüket, kisebb kellemetlenségek származnak, mintha az emberek anyagi érdekei, gyakran kenyérkérdése hosszú hónapokig hiába várja a bíróság védelmét, igazságszolgáltatását. Szinte odailleszthető az amugy is toronynyá halmazódott egyéb gazdasági bajok mellé, hogy a munkának, a vállalkozásnak, s minden rendű keresetnek perre tévegt ellenszolgáltatást olyan nehezen, olyan sokáig kapja meg az, akit megillet.

A panaszokat tárgyilagosan befoglaló jelentés megállapítja, hogy az igazságszolgáltatásnak ez a lassúsága nem az aradi bíróságok személyeiben találja meg okát. Épen ebben az időben az aradi bíróságok olyan ítélkezőkből állanak, akik a tudás, munkabírás és szorgosság tekintetében felül állanak minden kifogáson. Talán rég nem állott ilyen nivón az aradi bírói kar, mint most. Csakhogy kevesen vannak s különösen kevesen a törvényszék polgári osztályában, amelynél a restancia nőttön-

nő. Kevés emberrel pedig lehet sok munkát végezni, — de abban nincs áldás. S különösen az igazságszolgáltatásnál nem lehet köszönet a postamunkában, a gyári feldolgozásban, amely eltünteti a restanciát, de azzal együtt egy darab igazságot is.

Több éve sürgetik az ügyvédek az aradi törvényszék bíróinak szaporítását, de eddig eredménytelenül. A szomorú eredménye pedig az, amit az ügyvédek most már igen komoly jelenségekben konstatálnak.

Az utolsó esztendőben némi örömdetes fejlődés indult meg az igazságszolgáltatás mezején. Megkezdődött a legsürgősebb kérdésnek, a bírák fizetésrendezésének fokozatos megjavítása. De a fontoságban mindjárt e mellé áll a bíróságok kellő kiegészítése. A fizetésrendezés az anyagiaktól teszi függetlenebbé a bírót; de függetlenné kell tenni a tulhalmozottságtól is, a mely esetleg a jogszolgáltatás alaposságát is megviselheti.

Különösen fontos ez a kérdés, ha figyelembe vesszük, hogy az új polgári törvénykönyv se késheik már a messze jövő méhében. S az új reformot ezzel a bírói létszámmal megkezdeni igazán lehetetlen. Ha arra gondolnának, egyszerűen értékét vesztetné mind az a jogalkotás, a mit ez a törvény egybefog.

Szomorú jelenség, hogy a kormány mindezen kérdéseknél előbbrevalónak és sürgősebbnek tartja az ország súlyosabb, terhesebb megadóztatását. Pedig a súlyosabb adókat — a melyek, ugyilátszik, kikerülhetetlenek — csak úgy tudják elviselni a kereső osztályok, ha az anyagi

Elmélkedés a feminizmusról.

Írta: Fábry Sándorné.

A Mⁿ. Roussel magyarországi felolvasása, eszméi, melyeknek nálunk is igyekeznek híveket szerezni, a vidék figyelmét is újból a feminizmus felé terelték. Fájdalom, mi a középponttól távol élők, nem hallgathatjuk a női apostolokat közvetlenül, csakis a sajtó híradásai nyomán alkothatjuk meg róluk és az általuk hirdetett tanokról véleményünket — jól rosszul, már amint a cikk írója informál bennünket.

A feminizmus iránt eddig nem sok szimpátiát éreztem, behatóan nem is foglalkoztam közleményekkel, csupán a napilapokból véve tudomást a mozgalom egyes fázisairól. Mⁿ. Roussel mutató felolvasásának ismertetése (a szerelem és anyaság) kevéssé volt hivatva egy hitetlen megtérítésére; annál kevésbé, mert egyénileg nem is érzem szükségét a női jogok kiterjesztésének, mivel saját helyzetem azt feleslegessé teszi. Tudjuk ugyanis, hogy az iránt érdeklődünk, aminek hiányát érezzük, amit magunknak megszerezni óhajtanánk.

Sem mint leány nem voltam, sem mint asszony nem vagyok jogokért áhítózó lény, mert nincs okom elnyomottnak érezni magamat.

Mint leány, nevelésem egy nagystílű, eszményien és emberien gondolkodó férfi által vezetve és irányítva, önként és tudatosan hódol-

tam meg a férfi előtt, ki apám volt, nem azért, mert apám vagy férfi, hanem, mert nálánál különbet nem ismertem.

A második férfi, ki életemre döntő befolyást gyakorolt: az uram, folytatta a fennkölt lelkű apa munkáját — élettársává, eszméinek, céljainak, küzdelmei, szenvedései — és örömeinek osztályosává tett; minden őt érdeklő dologba beavat, egyszóval magával egyrangú főnek tekint, nem csak élettársa, de lelkének is igazi felelője vagyok. Nincs tehát okom jogokat követelni, — jól érzem magamat a ma asszonyának helyzetében — mindazonáltal, midőn a napokban módomban volt városunkban egy feminista előadás meghallgatására, nagy érdeklődéssel siettem a felolvasásra.

A feminista hölgy ügyes, szónoki rutinnal fejtegette a nők elnyomott voltát, ismertette a jogokat, melyek elnyeréséért küzdenek; megmagyarázta eszméiket, céljaikat és élénk színekkel festette az általános jólétet, mely céljaik elérése folytán a nőkre bekövetkezendő.

Szavai sok tekintetben visszhangra találtak az én szívemben is — hiszem, hogy nálunk is eljövendő az idő, midőn az egyenlő kötelességek mellett egyenlő jogok is fogják megilletni a nőket — de bármily ügyesen érvelt is a feminizmus igaza mellett, megmaradok egyéni véleményemnél, hogy a nőmozgalom (legalább is nálunk) egyelőre tulsókat markol és ez az oka,

hogy keveset fog. Nálunk még a messze jövő zenéje: a nő a parlamentben! Még a lelkes szavak hatása alatt is éreztem, hogy mindaz a jólét és boldogság, melyet a feminizmus hirdet, nem akkor fog bekövetkezni, ha a nő aktív és passzív politikai jogokat élvezend — hanem akkor, ha a nő általános műveltségi fokával oda fejlődik nálunk is, hogy a törvényhozással járó nagy és felelősségteljes feladatokat értékök szerint mérlegelni is tudja.

A nőkérdés a jelenben nálunk nem az, hogy a nő választó és választható-e — hanem az, hogy a megváltozott, megdrágult megélhetési viszonyok miatt mind több és több leány marad pártában és önfenntartásáról magának kell gondoskodnia. A feminizmus tehát, ha helyes irányban dolgozik és nem csupán szónokol, a munkaalkalmak megszorítása által, foglalkozást és kenyeret kell, hogy nyújtson annak a nőnek, — aki legszebb, legemberibb, azaz természetes hivatását, hogy férjhez menve, feleség és anya lehessen, el nem érhet. Hogy kitöltse hasznos, kenyeret adó foglalkozással annak a nőnek idejét, ki egyedül állván, üresnek, haszontalannak érzi életét és feleslegesnek önmagát. Vagy pedig gyámolítsa, segítsen munkájában a nőt, a ki amellett, hogy feleség és anya, kenyérkereső is kell, hogy legyen.

Mit ér a ma munka után szaladgáló, éhező, nyomorgó nőjének, hogy neki évek múlva jo-

érdekeik fokozottabb védelméről kellően gondoskodnak. Ennek egyik eszköze: a gyors igazságszolgáltatás, ez a sajnos, nálunk oly kevésbé ismert, oly epedve sóhajtott fogalom. Pedig annak be kell következnie.

Egy ügyvéd.

Nemzetiségi szónok.

Lukács végig beszélt az ülést.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Budapest, március 9.

A miniszteri bársonyszékek végig tele vannak, az egész kormány benn ül a teremben. És már csak azért is jó, mert így teltebb a Ház. Képviselő ugyanis alig létezik néhány.

Lukács László kezdi a vitát. Olyan öblösséjű, hortobágyi akcentusú szónok, hogy a függetlenségi pártból irigykedve néznek a lacfalusi papára.

Iusth Gyula elnököl az ülésen.

A házszabályrevízió ellen az első szónok Lukács László: Elsősorban az, kéri, kik a szülei ennek az indítványának. És az eszme bedobott a képviselőházba, némelyek magukévá tették és így jött létre a január 14-iki értekezés. De ebben a kérdésben végül nem a parlament, hanem a kormány akaratát érvényesült. Elismeri, hogy mindenütt szükséges a rend.

Egy hang: Igen, a Lipót rend!

Lukács László: Foglalkozni kell azonban ama indokokkal, amelyek miatt a kormányt a revízióra utalták. A miniszterelnök a konferencián azt mondta, hogy nem a hatalmi kérdés, hanem csupán a választói reform teszi szükségessé a reformot. És a komoly beszéd azonban már későn jött. Ekkor már véreig sértettek bennünket, nemcsak éretlen közbeszólásokkal, hanem belügyminiszteri és kultuszminiszteri székéből is.

Foglalkozik ezután azokkal a sérelmekkel, amelyek a perifériákon érik a nemzetiségeket. Magyar lapból idéz annak igazolására, milyen visszaélések történnek a választásokon.

Nagy Emil beszédének egyes, a nemzetiségek ellen szóló részleteit bírálja. A nemzetiségek kulturális fejlődését nem akadályozhatta meg a szabadelvűpárt bukása, nem akadályozhatta meg sem a választási reform, sem pedig a házszabályrevízió. De hol vannak azok a népszerű javaslatok, amelyeknek elfogadását Nagy Emil a házszabályrevíziótól reméli. Tessék először megmutatni ezeket a népszerű javas-

latokat s megfogják látni, hogy nincs a parlamentnek egyetlen pártja sem, sem a disszidensek, sem a nemzetiségek, amely a javaslatoknak útját akarná állítani.

Beszéde közben a szónok öt percre szünetet kér.

Elnök az ülést felfüggeszti.

Szünet után

Lukács László folytatja beszédét. A horvát obstrukció őt is gondolkodóba ejtette, de a horvátok megmagyarázták neki, hogy élet-halál harcra van szó, mert a kormány megtámadta nemzeti létüket. Kiakarja mutatni a törvényből, hogy van román és magyar nemzetiség. Felolvasson egy nagyváradi törvényszéki ítéletet ennek bizonyítására.

Elnök figyelmezteti, hogy maradjon a tárgynál, mert most már minden figyelmeztetés nélkül megvonja tőle a szót.

Lukács László az ülés végéig beszélt. Határozati javaslatot terjeszt be, amelyben Nagy Emil indítványának a napirendről levételét kéri.

Az ülés ezután véget ért.

Goldis László leleplezései.

Szervezkedik a szabadelvűpárt.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, március 9.

A Házfeloszlátás réme kísért már napok óta politikai körökben, anélkül, hogy az obstrukciók a fenyegetést komolyan vennék. Hogy azonban Andrassy szombati kijelentése nem volt pusztán fenyegetés, arra nézve ma Goldis László a képviselőház folyosóján érdekes leleplezést tett.

Meglehetősen konsternációt kelt koalíciós körökben az a hír is, hogy a régi szabadelvűpárt újból szervezkedik és csatára készül.

Mai távirataink:

Goldis László a Házfeloszlátásról.

Az, amit eddig suttogva beszéltek és kételkedve hallgattak: ma váratlanul a valószínűség köntösében jelent meg a Ház folyosóján:

— A Házat feloszlátják!

Goldis László nemzetiségi képviselő hangosan mondotta a folyosón:

— Határozottan tudom, hogy fölosz-

latják a Házat. Egy néppárti és egy függetlenségi képviselő, — mind a kettő igen jó viszonyban van a miniszterelnökkel, — becsületszavára állította, hogy látta a házfeloszlátó királyi kéziratot. Ott van a Wekerle zsebében és a miniszterelnök akkor huzza ki onnan, mikor akarja.

Hitelt érdemlő körökben megerősítik ezt a hírt, ha nem is formájában, de lényegében. E szerint a kormány csakugyan el van arra szánva, hogy föloszlatja Házat, ha még két hétig elhúzódik az obstrukció.

— Mi folytatjuk a harcot a végletekig, — mondták a disszidensek. — Nincs leszerelés és nem is lesz.

A nemzetiségek szintén azt mondják, hogy ők most már a saját szakállukra folytatják az obstrukciót s nem törődnek azzal, mit csinálnak a disszidensek.

Különben ugylátszik, hogy a horvátok és a nemzetiségek között valamilyen szövetkezés-féle van készülben. Supilo ma sűrűn tárgyalt a nemzetiségi képviselőkkel; valószínű, hogy a horvátok és a nemzetiségek együttesen fognak harcolni a házszabályrevízió ellen.

Nagy György, a disszidens tábor legagilisabb harcosa, ekként nyilatkozott:

— Mi is hallottunk a házfeloszlátásról. Nem is félünk tőle. Nem hiszem, hogy akad közöttünk egy-kettő, aki félreáll a harctól, amelyet folytatni fogunk végki-merülésig. Sőt, mi kívánjuk a házfeloszlátást, mielőtt a Ház a revíziós javaslatról döntene. Mi ismerjük az ország hangulatát. Biztosan tudjuk, hogy számunk, új választás esetén, 80—100-ra szaporodik.

Szervezkedik a szabadelvűpárt.

A vidékről visszajött koalíciós képviselők savanyu arccal beszélnek az utolsó idők legjellemzőbb mozgolódásáról. Mindenfelé szervezkedik a szabadelvűpárt. A régi rendszer legkiválóbb alakjai, akik visszahúzódva várták a közvélemény színváltozását, végre elérkezettnek látják az időt, hogy a nyilvánosság elé lépjenek. Ma a folyosón konstatálták, hogy hat vidéki kerületben

gai lesznek! Ezeket a küzdő nőket támogassa a feminizmus minden erejével — és meghódít sok kételkedőt. Aki gyorsan ad, kétszeresen ad.

Van a Délvidéken egy özvegy urlasszony, aki nem hiszem, hogy feminista lenne — de tett annyit a nőkérdésért, mint tíz szónokló asszony együttvéve. Egy véletlen szerencsétlenség folytán kenyérkeresetre utalva, felkarolta falusi otthona szegény asszonyainak ősi himezni tudását — ipart teremtetett lakóhelyén, hol olcsó pénzért szép hímzések, szövések készülnek a csinosan öltözni szerető nők és otthonuk számára. Piacot teremtett a munkának, szállít Angliába, sőt Ausztráliába; fenntartja magát és keresetet ad sok munkás, dolgozni akaró kéznek, kenyeret az addig tán éhezőknek. Ilyen asszonyokat adjon nekünk az Isten, sok-sok szociális kérdés könnyűszerrel megoldódik.

A saját tapasztalatom arra tanít, hogy a jóérzésű, magas gondolkodású férfi ma sem zsarnoka, elnyomója családjának női tagjainak, sőt saját jószántából megadja nekik mindent a jogot, melyet megadnia hatalmában van. Sokszor láttam azonban, hogy a feleség, kellő műveltség híján, vagy kényelemszeretettől nem tud, vagy nem akar férje lelkének gondjában, érzéseiben osztozni; a férj foglalkozása őt nem érdekli, eszméi, tervel neki unalmasak — ilyen viszonyok között a férj, lelki életének osztályosát feleségében meg nem találván, kezdetét veszi az elhanyagolás, jön a közöny, a viszály,

igazát, jogát keresi mindkét fél — lassankint beáll azán a házasság csődje.

S ha a kérdés mélyére tekintünk, az okot keressük — a feminizmus a nők jogegyenlőségében véli megtalálni a magyarázatot: én ellenben a gyermekszobában és a nőnevelés mai irányában találom meg a feleletet.

A kis leányt, minelyt mozogni tud, megtanítják kacsas mozdulatokra, tetszelgésre; ruházatában a szülők anyagi helyzetén túl nevelik igényelt, a higiénia elveit is megtagadva; — az iskolában a divatos mást adják meg a gyermeknek a szorgos tanítói kezek — érezte ott is a vagyonos, előkelő vagy csinos gyerekek, hogy neki privilégiummal vannak szegénysorsu, habár eszes vagy kissé rutacska társnőit felett. A leány lelkével nem törődik senki, — legfeljebb a vallás figyelmezteti rá, hogy nem csupán testből áll az ember. Felnő a lány és nem tanította meg senki dolgozni, megbecsülni, szeretni a munkát; jótéteménynek és nem nyügnök, tehernek nézni a kötelességet.

Nem ismertették meg vele az ideális szépet; nem oltották szívébe, hogy igaz, önzetlen és egyenes legyen. Ehelyett megsejtette, vagy tán meg is magyarázták neki, hogy a szépség, kacérság olyan fogverek, melyek lépre csálják a házassuló férfit és a fő célja egy leánynak, hogy jó parthist csináljon.

Nem nevelték öntudatosnak, beleoltva a jogos büszkeséget, hogy becsülje meg önmagát és ne alacsonyodjék le árucikké! Ne legyen a

lány még törvényes szerelemre se kapható, csak ha szívből, önként adja meg magát. A női hűséget is az önbecsülés védi meg. De ha a lány, a legjobb anyagi pozíciót, előkelő állást, rangot nyújtó epousurnek szerelem nélkül válik feleségévé — miképpen becsülje önmagát, hiszen árucikké vált? A legutolsó áru, mikor Isten színe előtt szerelmet hazudik — sokszor szívében egy más képével — a férfinak, ki előtte közönyös, hogy általa jóléthez, pozícióhoz, kényelemhez jusson. Mi jót lehet várni egy házasságtól, mely hazugságon épül fel? — Bízgatgatlák a lányt: majd megjön a szerelem később! De hát ha nem a férj lesz az, aki iránt felébred szívében? — No az sem baj, hiszen az asszonynak sok, sőt minden szabad...

Ezzel a hazug és gyalázatos álokoskodással altatják el ébredő lelkiismeretét, élete legfontosabb lépésénél, mint ahogy hazug tanokat csepegtettek szívébe már gyermekkorában, apró ügyeskedésnek, nőnél megengedhető, sőt kedves ámtásnak nevezve hazugságait, céljait, szöszegéseit.

Mi védi meg a nőt a kísértéssel szemben, ha saját lelkiismerete, öntudata mondja neki: hazug, ámtó vagy, eladtad magadat!

Kevésbé megvetendő a lány, ki szerelemből, házasság nélkül megadta magát, mint az, ki szíve ellenére, számításból köt házasságot. Amaz meghódol egy nagy természeti törvénynek, míg emez árucikké süllyedt. Itt, e kérdésnél van újra bő tere a tevékenységre a femi-

szervezkedett annyira a szabadelvűpárt, hogy legközelebb ismét megalakul. Ezt az akciót pedig tekintélyes és előkelő helyekről támogatják, a központból. A *Nemzeti Kaszinó többsége nem koalíciós*: ez elvitathatatlan igazság. Tisza István grófnak több ott a híve, mint az egész kabinetnek együttvéve.

A katonai kérdések.

A katonai kérdéseket illetőleg a következő érdekes tudósítást kaptuk:

A katonai kérdésekben egzelműre fegyverszünet van. A tiszti fizetés rendezése minden nemzeti vívmány nélkül biztosítottnak mondható, mert a májusban összeülő delegációk sem fogják a katonai kérdések egész komplexumát tárgyalni. A fizetésrendezés kérdése minden más tárgytól elkülönítve oldandó meg. Ezt a közös hadügyminiszter és a magyar kormány között kötött kopromisszum biztosítja. A magyar delegáció tagadó álláspontja, melyet záró ülésén elfoglalt, arra magyarázható, hogy a magyar bizottság tagjainak békés beszédeire sehonnán visszhang nem keletkezett.

Ezt a feltűnő körülményt a legfelsőbb katonai körökhöz közel álló forrásunk a következőképp magyarázza:

A király még mindig ragaszkodik ahhoz az álláspontjához, hogy a katonai kérdések megoldása, minthogy a paktumba nincs felvéve, nem a parlamentnek a dolga. Az uralkodó messzemenő katonai reformoktól sem idegenkedik, de a hadsereg kérdését az általános választói jog alapján megválasztandó parlamentre akarja bízni. A király nem osztja abban a nézetben, hogy az új parlamentben megnövekedett számban helyet foglaló nemzeti-ségi és szociáldemokraták ellenséges álláspontja helyezkednek a hadsereggel szemben. A közös és a magyar kormány azért tovább tárgyalnak a tiszti fizetések dolgában s biztosan hiszik, hogy a legközelebbi delegacionális ülések alkalmával véglegesen dűlőre is viszik.

Új interpellációk.

A disszidensek részéről Farkasházy Zsigmond ma interpellációt jegyzett be

Kristóffy József volt belügyminiszternek az országos polgári radikális párt nagygyűlésén tett nyilatkozata tárgyában.

Nagy György szintén interpellációt jegyzett be a belső titkos tanácsosok esküszövege ügyében.

Andrássy rektifikál.

Ma délelőtt a képviselőház ülése előtt Justh Gyulánál ismét tanácskozás volt, amelyen Wekerle Sándor miniszterelnök, Andrássy Gyula gróf belügyminiszter és Návay Lajos, a képviselőház alelnöke vettek részt.

A folyosón ma Andrássy visszatért arra a nyilatkozatra, amelyet Farkasházy előtt szombaton tett és azt mondotta, hogy abban a formában, amint a lapok azt neki tulajdonították, az új választásokról nem nyilatkozott. Az ügy lényegére nézve utal arra, amit a képviselőház pénteki zárt ülésén mondott.

Ez ügyben egy, a kormány körvezetéhez közel álló politikus, a következőket mondotta:

— Az obstruálók azon állítása, hogy a házszabályrevízió csupán Andrássy óhajta, valótlan, mert ebben a kérdésben az egész kabinet szolidáris. Az obstruálók azon törekvése, hogy a hatvanhetes és negyvennyolcas pártokat széttaglalják, céltalan, mert a koalíció szilárdan összetart és el van készülve az új választás eshetőségeire is, csak hogy tiszta helyzetet teremtsen és a választói reformot az egységes nemzeti állam szem előtt tartásával csinálja meg.

Batthyány Tivadar gróf az önálló bankról.

A „Zeit“ budapesti levelezője ma megkérdezte Batthyány Tivadar grófot, a bankbizottság elnökét, vajjon a függetlenségi párt feltétlenül ragaszkodik-e az önálló nemzeti bank felállításához?

Batthyány azt felelte a levelezőnek, hogy a függetlenségi párt nem mondhat le programjáról s ezt a bankkérdésben meg is fogja valósítani. A párt egységének az önálló bank ügyében most erőpróbat kell megállania. Azt hiszem, — mondotta a

gróf — hogy minden ellenkező áramlat eredménytelen lesz. Nemcsak a pártbeli, hanem a többi koalált pártok tekintélyes szavazataira számíthatunk. Nemcsak elvben fogjuk kimondani a közös bank megszüntetését, hanem meg is fogjuk valósítani az önálló bankot. Azt hiszem felesleges megemlítenem, hogy elég komoly ajánlatunk lesz annak idején, ha a megvalósításról lesz szó.

Az osztrák delegációból.

Bécsből jelentik: A közös miniszterek ma délelőtt tanácskozást tartottak, az osztrák delegáció ügyei tárgyában. A konferencia után Schönauich hadügyminiszter kihallgatásra ment a királyhoz. Az osztrák vezető körök most azon fáradoznak, hogy az osztrák delegáció csütörtöki ülésének sima lefolyást biztosítsanak és a delegációt egységes állásfoglalásra bírják.

A munkaadók szervezkedése.

Az aradi mozgalom.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 9.

Annak az országos akciónak, amely hivatalosan Magyarország gazdasági életében gyökeres változásokat előidézeni, ma délután Aradon is megvolt az első megnyilatkozása. A kereskedőknek és iparosoknak szervezett alapon való együttműködését célzó akció aradi vezetői és kezdeményezői ma délután négy órára hívták össze a kereskedelmi és iparkamara dísztermébe a munkaadók általános szervezetének alakuló előértekezletét.

Az értekezlet lefolyása meggyőző képét mutatta annak a széleskörű elégedetlenségnek, amely a kereskedők és iparosok között a legutóbbi törvényhozási intézkedések és törvénytervezetek ellen megnyilvánul. Ugyátszik, a munkásvédelem takarója alatt a kereskedelem és ipar tönkretételére irányuló törekvések megszűntek a kellő ellenhatást, amelynek üdvös és messzeható következménye az lesz, hogy az ipar és kereskedelem tényezői, amelyek eddig két külön táborban, mintegy riválisokként állottak szemközt, végre egymásra találhatnak s

nizmusnak. Tanítsa meg a mai kor gondolkodó asszonyát, miképp harcoljon, küzdjön a társadalom helytelen felfogása ellen a házasság kérdésében, érttesse meg az anyákkal, hogy neveljék leányaikat nem egyszerűségben, testiileg, lelkiileg épen; oltásuk szívükbe a szép, az igaz iránt való lelkesülést, az eszménybe vetett hitet, az emberiség szeretetét. Magyarázzák meg a lányoknak, hogy ki-ki annyit ér, amennyit tud; tanítsák meg munkaszeretetre, kötelességérzetre, önfeláldozásra; neveljék valóságban, Istenben vetett bízalomban. Hiszen az első, aki a nőt emberileg felemelte, Jézus volt!

Ha majd a jövő leánya kifejlődik lelkiileg komoly gondolkodású, tiszta, önindatos lénynek — megtalálván lelkének felét, szíve megnyílik előtte, házasságra lép azzal, akit magának kiválaszt, önként adja egész valóját annak, akit szeret, hogy vele küzdjön, vele örüljön az életben — és a megnemesült szerelem, mely a lelki harmóniából fejlődött, fennmarad a házasság életben is. Az ilyen egyesülésből csakis értékes új nemzedék származhatik, melynek szaporodását korlátozni a természet ellen való véték lenne. Mme Roussel az asszonyokat az anyaság sztrájkjára akarja kitanítani. Csodálom, hogy a feminizmus nem riad vissza ezen esz-köztől, hiszen a sztrájk elmélete ma már a szocializmusban is megvalósított álláspont — miután a remélt haszon helyett nagy és pótolhatatlan, pénz és munkabeli kárt okozott — az anyag romlását és pusztulását vonta maga után

— mily óriási lelki és testi kárt, veszedelmet jelent, ha a nő az anyaság, tehát a természet ellen lázítja fel a nőmozgalom. Előmozdítja a pervers szeretkezést a tiszta szerelem helyett!

A nő a természet alkotta az anyaságra (nem foghatjuk a férfiakra, hogy ezt ők találják ki a maguk kényelmére, mint ahogy sok törvényről stb. mondjuk) s hogy védekezzen ellene, ezt csakis a civilizált ember találta ki a maga könnyebbségére. Mme Roussel azzal védi a meddő szeretetet, hogy a már meglévő gyermek jólétének előmozdítása szempontjából célszerű.

Talán helyesebb volna, de főleg tisztességesebb az önmegtartóztatást hangtatni a preventív intézkedések helyett. Férfinak, mint nőnek, testi és főleg lelki épséget kevésbé veszélyeztetné, mint a mesterséges sterilizálás.

Neveljük a fiatalokat abban a tudatban, hogy az önmegtartóztatás rájuk nézve üdvös; oltásuk beléjük a tiszta szerelem után való vágyakozást — és pusztítsuk, ahol lehet, az oltó szeretkezést. Az igaz szerelem, először a lelket át jövő nagy érzelem, mely megtalálván a maga kiegészítőjét, egy lényben, a szíven át az érzékekhez is eljut, mert az ember testből és lélekből áll; — de nem fajul érzéki gyönyörre, évek hosszú során át sem válik unottá, ha megmarad a tisztelt és becsült, mert nem a vágy, hanem a lelki harmónia hozta létre. Ilyen szerelemre neveljük a jövő generációt!

Mme Roussel azzal érvel a gyakori anyaság ellen, hogy kevés gyerek sikeresebben ne-

velhető fel, a szülő több testi jólétben részesítheti, finomultabbá fejlesztheti. Ez önző felelősség az egyén jólétének szempontjából. Az önzés pedig sohasem volt még nagy eszmék szülője. Franciaország, az ő hazája, ahol a nők ugyancsak tudják korlátozni a gyermekáldást, akkor volt igazán nagy és hatalmas, akkor adott az emberiségnek halhatatlan nevű nagy elméket, mikor még asszonyai nem értettek ehhez. Nem a jólét és kényelem szüli és neveli a goniek zömét. A francia nép sajnál, az erkölcs a világban sehol se olyan laza, mint ott és a dekadencia köztudomásulag sehol sincs olyan közel, mint náluk. A természet ellen küzdve, egy nép se lehet nagygyá! Kövesbítjük a népességet, de csakis a művelődés, a lelki élet fejlesztése, finomítása által boldogíthatjuk. Nem tudom, anyá-e Mme Roussel? Ismerie ezt a semmiféle földi érzéssel össze nem hasonlítható, felemelő boldogságot, melyet gyermekének első látása nyújt az anyának? Férfi ezt az érzést föl sem foghatja, az kizárólag az asszony jutalma szenvedéséért. Tagadhatatlan, nagy kínok árán jutnak hozzá, de tudvalevőleg a földi lét nem is az abszolút boldogság tanyája. Itt mindenért meg kell szenvednünk, férfiaknak, nőknek egyaránt — és ez így lesz akkor is, ha a nők egyenjogúak lesznek a férfakkal; mert amíg a földön ember él, taljes egyenlőség soha se lehet; mindig lesz nyomor és szenvedés, szegénység és gazdagság, erőny és bűn.

A feminizmus mindig a Finnországban elért

egyöntetű, egyetértő működéssel igyekeznek a maguk majdnem azonos érdekeit megvédelmezni. Az értekezlet lefolyásáról tudósítunk a következőket jelent:

Ma délután négy órára hivta össze Reinhardt Gyula, a kereskedelmi iparkamara alelnöke az *Aradi munkaadók szervezetének* megalakulását célzó első előértekezletet, amelyen azok az iparosok és kereskedők vettek részt, akik az élelmezési szakmában működnek.

Az értekezletet, amelyen igen nagyszámu érdekelt jelent meg, Reinhardt Gyula nyitotta meg tartalmas, higgadt érvekkel telt beszéddel. Rámutatott arra, hogy a szervezkedés olyan általános érdek, amelyet nem lehet elvitatni. Kétféle munkálkodást kell kifejtene a megalakítandó szervezetnek. Védekeznie kell lefelé és agresszív munkálkodást kifejtene felfelé. A betegségytörvény után az adóreform és az új ipartörvény tervezete egyenesen a kereskedelem és ipar gyökerét támadják meg, másrészt pedig a munkásmozgalmak törnek e két legfontosabb gazdasági tényező megélhetése ellen. A kereskedelmi és ipari testületek és egyesületek nem képesek egyöntetű és kellő eljárásra: szabad és független szervezetre van szükség, amely előtt nincs más tekintet, mint az iparosság és kereskedelem érdeke. Ezért megalakítandónak tartja a szervezetet, még pedig olyanformán, hogy az élelmezési szak, a ruházati szak és a más szakmák külön-külön autonóm szervezetekké tömörüljenek s együttesen alkossák meg az általános munkaadó szervezetet. A mozgalom országos jellegű lesz.

Nyáry Vilmos és Klein Ignác hozzászólása után Reisinger Sándor fejtegette világos logikájú beszédében azokat az okokat, amelyek szükségessé teszik a szervezet megalakítását. A nagy tetszéssel fogadott beszéd után Adler Andor a kereskedők nevében üdvözölte a mozgalmat, melyből egy szebb jövő reményét látja kisarjadni. Klein Ignác újbóli felszólalása után Steigerwald Alajos nagyhatású beszédében fejtegette a kereskedelem és ipar egymásra utatóságát, amely indokolja, hogy e két tényező egy táborban működjen.

Ezután az értekezlet egyhangulag kimondta, hogy a szervezet megalkotását szükségesnek és üdvösnek tartja s e célból bizottságot

eredményekre hivatkozik, midőn a nők joga mellett agít. De elhallgatja, hogy a nők általános műveltsége egyrészt ott sokkal magasabb fokon áll, mint nálunk; másrészt a finn nő jogaiért küzdve, nem hanyagolja el kötelességeit: megmarad jó feleségnek, anyának, háziasszonynak; kivívott jogait, műveltsége nem a kötelesség alól való kibúvársra, hanem azok könnyebben való teljesítésére képesítik. Itt a nő először ember, azután nő. Tisztában van hivatalával, rendeltetésével; tudja, hogy itt a földön mindnyájunk életének van célja. Dolgozik, mert elteit a télenléteget és áldásnak tekinti a munkát, mint ahogy az is. Bármennyit tanul, nem válik tudáskossá: nem divatból szerez magasabb műveltséget, hanem azért, hogy tudjon. Nem azért küzd, tanul, hogy legyűrje a férfit, hanem azért, hogy méltó, megérett társa, esetleg erős ellenfele legyen egy nagy munkában: és ez az emberiség jóvoltának előmozdítása!

A nőmozgalom tehát náunk se lázítja az asszonyokat, sztrájkra ne buzdítsa, hanem vegye kezébe a kenyérkereső nők ügyét; támogassa, segítse, gyámolítsa őket nehéz küzdelmükben. Azután irányítsa az új nemzedék nevelését. Vezesse lassan, fokozatosan tanítva és oktatta őket a jobb jövő megismeréséhez. S ha majd a jövő asszonyában igaz élettársat ad a férfinak, ki őt megérti, vele küzd, — lélekben, szíven és értelemben vele egyenrangúvá fejlődik — önként is megadja, amit ma lázítás, követelődzés és kényszer se csikar ki tőle: a teljes egyenjogúságot!

küldött ki, mely az *Aradi Építőiparosok Szövetségével* egyetértőleg az alapszabályokat megállapítsa.

A ruházati szakmába tartozó kereskedők és iparosok a jövő hét folyamán tartanak gyűlést a kereskedelmi és iparkamara helyiségében.

Állami fakeskedés Aradon.

Olcsóbb lesz a tűzifa.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, március 9.

A földmívelésügyi minisztérium a főfelügyelete alá tartozó erdők tűzifáját, amennyiben a már megkötött szállítási szerződések ezt megengedik, maga, még pedig *házi kezelésben* fogja egyes városokban elárúsítani. Eddig három helyen létesített a kormány faterlepet: *Budapesten, Kolozsvárott és Miskolcon*. Ma a földmívelésügyi miniszter megbízottjai, Hammer Károly főerdőtanácsos Lippáról és Marcián Vilmos főerdőmester a földmívelésügyi minisztériumban, *Aradváros* mérnöki hivatalában Virág Lajos főmérnökkel egyeztek meg egy faterletről telep helyére nézve. A kormány a negyedik telepet tehát *Aradon* létesíti.

A kincstárnak volt egy telepe eddig is, amelyen a lippai főerdőhivatal kerületéből kikerült tűzifát rakták le s amelyet eddig csak állami tisztviselők között adtak el.

Ez a faterlekedőhely a régi fájármoshid alatt terült el. Arad városának erre a területre azonban a védőtöltés kiépítése alkalmával szükség van s ezért azt az ajánlatot tette a földmívelésügyi minisztériumnak, hogy átengedés esetén egy megfelelő telekkel kárpótolja a kincstárt. A város megkínálta a minisztériumot azzal a területtel, mely a *Szél utca* folytatásában az ártérben fekszik. Minthogy ezt a területet az árvizek előntik, a cserét a miniszter megbízottjai nem fogadták el. Az ügy akkor elaludt s egyik fél sem bolygatta.

Most, hogy a faterlekedéssel Aradon is akar a földmívelésügyi minisztérium foglalkozni, újra tárgyalásba bocsátkozott a várossal s ma anynyira befejezték az ügyet, hogy csak a *felsőbb hatósági jóváhagyás közlésére* van szükség.

A város az újonnan építendő védőtöltés *hajó utcai alsó vége és a régi védőtöltés között* elterülő *sarkot* ajánlotta fel az újabb tárgyaláson, amely körülbelül kétezeröttszáz négyszögöl, tehát akkora, mint a fahid alatti terület.

A kormány megbízottai perferktuálták az ügyletet és a szerződést megkötötték.

Az *Aradi Közlöny* tudósítója Hammer Károly főerdőtanácsost megkérdezte, hogy mi vezet a földmívelésügyi minisztériumot ebben az újabb akciójában?

A főerdőtanácsos azt mondotta, hogy a faterlekedést *csak az egészséges verseny megteremtése céljából* létesíti a miniszter. Az áruba bocsátandó fa lehet, hogy olcsóbb lesz, mint a magán kereskedelmi áru, de lehet, hogy azzal egyenlő árban kerül forgalomba. Ha a kereskedők olcsóbb áruhoz jutnak és az állami árjegyzék árainál jutányosabban adhatják a tűzifát, akkor természetesen az állam nem fog velük versenyre kelni s nem fogja a magárait megvátoztatni. Tisztán csak az egészséges verseny megteremtése a cél.

Hogy milyen tételekben kerül az állami tűzifa az aradi piacra, az határozott számmennyiségben ma még nem fejezhető ki. A fát fokozatosan szállítják be eladásra, még pedig azt a mennyiséget, amely az eddig már megkötött kitermelési szerződések lejártá után felszabadul. Aradot a lippai főerdőhivatal kerületéből kikerülő termelvénnel fogják ellátni.

Az igazságszolgáltatás hiányai.

Az ügyvédi kamara a zugirások ellen.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, március 9.

Az aradi ügyvédi kamara évi közgyűlései rendszeresen elűlnek attól a sablontól, amelyben hasonló gyűlések is szoktak folyni. Nem a kamara egy évi életének számszerű vázolása szokott lenni ez a gyűlés, de mindenkor méltányos bírálatát adja az ország jogi fejlődésének és az igazságügyminiszterhez intézett jelentésében irányadó elveket állít fel az alkotásokra.

A kamara éves jelentése az idén még nagyobb és általánosabb érdeklődésre tarthat számot. Nemcsak a jogászköröket, hanem a nagy közönséget közvetlen közletről érintő kérdéseket tárgyalta ma az ügyvédi értekezlet, amely Szalay Károly elnöklésével az ügyvédi kamara helyiségében gyűlésezett s az ügyvédek beszámoló ülése elől terjesztendő éves jelentés alapelveit körvonalazta. Az értekezlet a jelentésben tárgyalandó kérdések sorába olyan panaszokat illesztett be, amelyeknek pusztító erejét tagadni tovább nem lehet.

A bajok nem új keletűek. Az ügyvédi kamara már többször felemelte panaszos szavát és kérte orvoslásukat. De eddig mindhiába. A magyar állam rendszeren olyankor szánandóan szegény, mikor igazságszolgáltatási reformokról van szó.

Az értekezleten Schütz Henrik dr., a kamara titkára ismertette a jelentés tervezetét, a melynek egyik legterjedelmesebb szakasza, az aradi királyi törvényszék polgári osztályánál tapasztalható hátralek okozta visszasságok felsorolása lesz.

A kamara megállapítja, hogy a jogkereső közönség körében sok a jogosult panasz a törvényszék polgári osztályának lassu munkája miatt. A beadott keresetek hosszú ideig elintézetlenül hevernek s ebből óriási anyagi károk keletkeznek. Sokszor előfordult, hogy míg a törvényszék ítéletet hozott, addig a követelés behajthatatlanná vált, mert az alperes teljesen tönkrement.

A kamara már mult évi jelentésében hangsúlyozottan felhívta az igazságügyminiszter figyelmét erre a fonák és visszás helyzetre. Megmondotta azt is, hogy ezen csak a bíról létsám szaporításával lehet javítani. A törvényszék bírái emberfeletti munkát végeznek s a közönség még mindig zugolódik. A lapokban is megjelent évi kimutatás azonban ékesen szólóan rámutatott arra, hogy fizikailag is ki van zárva, hogy a polgári osztály a mai munkakerejével a hozzá dírekte beadott kereseteket feldolgozhassa. Hol van még a felebbezés folytán eléje kerülő perek tengernyi sokasága. Ha a kamara kérésének bírószaaporitással a miniszter nem tesz eleget, akkor anarchikus állapotra kell elkészülnie. Addig Magyarországon kereskedelmi és ipari lendületről szó sem lehet, míg ezek az állapotok meg nem szűnnek.

A jelentés egy másik része a zugirások ellen foglal állást. A helyben tapasztalható visszaéléseken kívül rámutat a kamara arra a sokszor elmondott és eddig megtorlás nélkül maradt anomáliára, hogy a községi jegyzők a hatáskörükön kívül eső ügyvédi funkciókat végeznek el, amiáltal nemcsak az élet nehézségeivel küzdő ügyvédi karnak okoznak anyagi kárt, hanem a feleket szakértelem nélküli munkákkal károsítják meg. Ez ellen is orvoslást kér a kamara.

Az értekezlet örömmel értesült arról, hogy az ügyvédi nyugdíj-egyesület a megvalósulás felé közeledik. Az értekezleten azt a formáját

emlegeték a biztosításnak, hogy az minden ügyvédre nézve kötelező lesz. A biztosítás minimális díja hatvan korona lesz s már tíz év után munkaképtelenség esetén nyugdíjjogosultsággal bír a tag.

A múlt évi törvényalkotás méltatásának helyeslő tudomásvétele után az elnök az értekezletet bezárta.

Államsegély a kulturpalotának.

Kovács Vince indítványa.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 9.

Az aradi kulturpalota ügye nehezen ugyan, de mégis csak megoldása felé írt. Apponyi Albert gróf, mint megbízható forrásból értesülünk, elhatározta, hogy az idei állami költségvetésben kulturházak céljaira megszavazott összeget úgy szándékozik felosztani, hogy abból Arad is kap. A már folyósított államsegéllyel, a város és vármegye hozzájárulásával már oly tekintélyes tőke áll rendelkezésre, hogy a palota építéséhez hozzá lehet látni.

A szerdai közgyűlés elé azért Kovács Vince iskolafelügyelő, törvényhatósági bizottsági tag indítványt ad be, hogy a város feliratilag kérje meg a minisztert az újabb államsegély folyósítására.

Kovács indítványa következőkép hangzik:

Az „Aradi Kölcsey Egyesület” és Arad szab. kir. város törvényhatósági bizottsága évek óta azon fáradozik, hogy Aradon egy, a szükségleteknek megfelelő, kulturpalotát építsen. A kulturpalotában helyezték el: az 1848/49-iki ereklyemuseum, az Orczy, Vásárhelyi és a Kölcsey Egyesület könyvtára, a régiség gyűjtemény, a képtár és a tízenhárom vértanú hamvait, illetőleg földi maradványait magában foglaló mauzóleum. Aradváros közönsége az említett épület részére ingyen telket adományozott és Aradvármegye közönségének hozzájárulásával együtt 150.000 koronát szavazott volt meg a palota felépítésével kapcsolatos költségek fedezéséhez. Az Aradi Kölcsey Egyesületnek sikerült a muzeumok és könyvtárak országos főfelügyelőségétől ezen célra 15 éven át évi 10.000—10.000, összesen 150.000 korona segélyt kieszközölni. Ezen segély folyósítva lett és két részlete: 20.000 korona a Kölcsey Egyesület által gyűmölcsöztetőleg kezelteik is.

A Kölcsey Egyesület elnöksége a kulturpalota tervét Szántay Lajos aradi műépítész által elkészíttette és illetékes helyen bemutatta. A muzeumok és könyvtárak országos főfelügyelősége által kívánt és kikötött változtatások, valamint az építési anyagok és munkabérek megdrágulása folytán az eredeti költségvetésben kiűntetett összeg a kulturpalota felépítéséhez nem elegendő.

Tudomásom van arról, hogy a nagymt. vallás és közoktatásügyi miniszter Ur a tárgya költségvetésébe, vidéken épülő kulturpaloták anyagi támogatására, nagyobb összeget vett fel. Ezen összegek már f. é. március hónapban az egyes városok között felosztatnak. Aradváros közönsége — a jelenlegi nehéz anyagi viszonyok közepette — nem képes nagyobb áldozatot hozni, de a kulturpalotának városunkban minél előbb való felépítése nemcsak közművelődési, hanem nagy nemzeti érdek is, ezért tisztelettel indítványozom:

Mondja ki Arad szab. kir. város tekintetes törvényhatósági bizottsága, hogy jelen közgyűléséből a nagymt. magy. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter Urhoz sürgősen feliratot intéz, melyben az Aradon építendő kulturpalota ügyét, annak a nemzeti és tenger köz-

pén való nagy misszióját minden oldalról megvilágítja és reámutat Aradvárosa által ezen nem-célra már hozott anyagi áldozatokra.

Kérje meg a tek. törvényhatósági bizottság a nagymt. vallás- és közoktatásügyi Miniszter Urat aziránt, hogy azon összegből, amelyet az országban létesítendő kulturházak és muzeumok segélyezésére költségvetésébe felvett, az Aradon építendő kulturpalota építési költségeinek évi 10.000—10.000 koronás részletekben összesen 150.000 korona államsegélyt megadni sziveskedjék.

A közgyűlés bizonyára örömmel adja meg beleegyezését a felirathoz s így remélhető, hogy egy megoldatlan kérdéssel kevesebb lesz Aradon.

Harc az „Ártatlanok” miatt.

A szerző Apponyi ellen.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 9.

Napokkal ezelőtt megírtuk, hogy a fővárosban milyen heves hírlapi polémia előzött meg Fényes Samu dr. *Ártatlanok* című drámájának a Nemzeti Színházban való színrehozatalát. Egyesek az író legújabb drámájában vallásellenes tendenciát fedeztek fel, így a többi közt a Szent Imre Egyesület tagjai is, akik elhatározták, hogy a szombat esti bemutató előadást megakadályozzák. A készülő tüntetés hírére megmozdultak Fényes Samu hívei is. Így történt azután, hogy az „Ártatlanok” premiérjén egymást érték a viharos tüntetések, amelyek beavatkozásra kényszerítették a rendőrséget is. Somló Sándor, a Nemzeti Színház igazgatója vasárnapra is kitűztette a darabot.

Vasárnap délelőn azonban műsorváltozást jelentek a színház táblái. Az „Ártatlanok” lekerültek a műsorról és a „Mary Ann”-t tűzték ki előadásra. A műsorváltozásról rövidesen tudomást szerzett a színházlátogató közönség s ahányan hallották, annyiféle kommentárt fűttek Fényes Samu darabjának a műsorról való levételéhez. Többen tudni vélték, hogy a műsorváltozás Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter közbenjárására történt.

(Somló nyilatkozata.)

Somló Sándor, a Nemzeti Színház igazgatója, a hozzáintésett kérdésre a következőkben mondta el a műsorváltozás előzményeit:

— A premiér estjén történt nagyszabású tüntetések érezték meg bennem azt az elhatározást, hogy Fényes Samu darabját, amelyben melleleg megjegyezve, semmiféle olyan tendenciát nem látok, amely bármiféle tüntetésre okot adhatna, leveszem a műsorról. A premiére után közöltem is e szándékomat Fényes Samuval, a darab szerzőjével, aki vasárnap reggel kilenc órákor felkeresett irodámban. Elmondtam neki, hogy a tüntetések kényszerítették elhatározásomra. Fényes belátta, hogy az ország első műintézetét naponta megismétlődő botrányok veszedelmének kitenni nem lehet és ezért beleegyezett az „Ártatlanok”-nak a repertoárról való levételébe. Ezzel Mary Ann-t tűztetem ki s a mai előadás már teljesen zavartalanul, a legnagyobb rendben folyt le. Ez a valóság. Saját iniciatívából és Fényes Samu hozzájárulásával történt a műsorváltozás és nem egyéb alaptalan mesénél, mintha a kultuszminiszter, vagy a miniszterium bármely tisztviselője, vagy akárki más is járt volna közbe.

A Nemzeti Színház igazgatójának e nyilatkozatával szemben Fényes Samu dr. kijelenti, hogy ő nem egyezett bele darabjának a műsorról történt levételébe és emiatt kártérítési pert indít Somló Sándor igazgató ellen.

(Vád Apponyi és Barkóczy ellen.)

Fényes Samu dr., az „Ártatlanok” szerzője a *Pester Lloyd* holnap megjelenő számában rendkívül érdekes cikkben mondja el a darabja körül támadt zavarok történetét.

E szerint a színművet még a múlt év szeptember havának elején Beöthy László vette meg a Magyar Színház számára. A darab nagyon tetszett Beöthynek és úgy Fényes előtt, mint mások előtt is dicsőítőleg emlékezett meg róla. Január elején Fényes felolvasta a művet egy barátjának, aki a Nemzeti Színház tagja. Ez még ugyanezen napon beszélt Somlóval aki aznap este elküldött Fényeshez, azzal a kéréssel, hogy küldje el neki a darab kéziratát. Másnap a szerző is elküldte a kéziratot Somlónak, aki már délelőn kijelentette, hogy bár tudomása van arról, hogy a darab a Magyar Színház tulajdona, ő mégis bármiféle anyagi áldozatok árán kész azt a Nemzeti Színház számára megvásárolni. Ekkor hosszas tárgyalások kezdődtek meg a két direktor között, amelyek aként végződtek, hogy Beöthy a darabot nagynehezen átengedte a Nemzeti Színháznak.

Az első próbák után Somló a legnagyobb dicsőre tel halmozta el a szerzőt. Március negyedikéig minden jól ment, bár a próbák hangulati folytak, mert a színészek egyszerre több darabra készültek. Március negyedikén szűlt először az igazgató Fényesnek, hogy egyes kitételeket töröljön a darabból. Fényes csodálkozva kérdezte, miért szól csak most erről, mire Somló bevallotta, hogy a közoktatásügyi államtitkár magához hívatta és kihallgatta őt a darab vallásellenes tendenciájára vonatkozólag. Ugyaneznap Somló azt is mondta, hogy másnapra meghívást kapott Apponyihoz.

Ugyancsak negyedikén este Harkányi Frigyes dr., a szabadgondolkodók egyik vezérére arról értesítette, hogy biztos tudomása szerint a Mária egyesület Barkóczy Sándor miniszteri tanácsos elnöksége alatt ülést tartott, amelyen határozatba ment, hogy a darab ellen tüntetni fognak és ha lehetséges, mindjárt az első előadást lehetetlenné teszik. A Mária kongregáció e célból a karzatra százötven jegyet fog venni, amelyet a keresztényszociálista munkások között osztanak szét. A földszint többi széksorát pedig a kongregációsok foglalják el.

Fényes nyomban közölte mindent Somlóval és arra kérte, mondja el ezt másnap a miniszternek is. A kihallgatás után Somló tudatta Fényessel, hogy ő beszélt Apponyival és elmondta neki, amit a készülő tüntetésről hallott, a miniszter azonban megnyugtatta, azt mondván, hogy semmi sem fog történni. Fényes azonban tudomást szerzett arról, hogy a színházi pénztárnál a keresztényszociálisták százötven jegyet vettek, míg a szabadelvű diákok nem tudtak belépőjegyekhez jutni.

A színműben semmiféle vallási vonatkozás nincs, egyetlenegyszer fordul elő benne Krisztus neve. Somló azonban most a szerelmi jelenetből is törölni akart, mire Fényes izgatottan kijelentette:

— Ha buknom kell, úgy mint férfi akarok bujni, nem úgy, mint eunuch!

Előadás közben azt vette észre, hogy a szereplők nem ragaszkodtak az eredeti szöveghez, mindenki ott változtatott rajta, ahol neki jól esett.

Tegnap Somló igazgató magához hívatta és kijelentette, hogy mivel nem akarja, hogy a botrányok megismétlődjének, a darabot leveszi a műsorról, mert tudja, hogy a botrányok Barkóczy miniszteri tanácsos elnöksége alatt lettek megbeszélve és az ő szándékainak megfelelőleg

keresztülvive. Főnyas kéte, hogy ne exponálja magát, mert neki kötelessége engedelmességni. Nem az igazgató a felelős, hanem Apponyi és Barkóczy, akik a történetek kivételére a parancsot adták.

A cikk befejező része így szól:

A halotti vers, a kritika nem tartozik ide, nem tartozik darabom élettörténetéhez, de tudom, hogy a kritika egy része csak kardal volt azok a műhöz, amelynek szóját Apponyi és Barkóczy énekelte. Nem sajnálom a történeteket, bár kiporolták a hátamat. Nem ez volt az utolsó csatám!

A Liliomrend mulat.

Barabás Béla ünneplése.

Arad, március 9

Mióta a liliomtiprás egyre nagyobb méreteket öltve veszélyeztetli a közbiztonságot, azóta különösen fontos és hiánypótló működést fejt ki az aradi társaság, amely *Liliomrend* cím alatt fejt ki áldásos működést a liliomok istápolása terén. Ezen az áldásos működésen kívül a Liliomasztaltársaság a csapongó jókedvet és Bohémiának a polgári társadalommal való összeolvadását propagálja a maga tagjai között, még pedig teljes sikerrel.

Ma este különösen hangos és különösen kedélyes volt a Liliomok estélye. Barabás Bélát, a Bécsből visszatért delegációs vezetőt ünneplték ma este a fehérség barátai. A kabaréval és hölgyekkel egybekötött estélyről saját kiküldött harci tudósítónk a következőket jelenti:

A Fehér Kereszt gyémánttermében ma este nagy politikai jelentőségű esemény folyt le. Barabás Béla nyilatkozott a Liliomrend estélye alkalmából arról az új programról, amely a magyarság mindkét nembeli polgárságának összeolvadását célozza. A megnyerő és minden politikai árnyalatot egyaránt vonzó program óriási tetszést aratott a jelen voltak soraiban, akik közül néhányan a létszámemelés fokozatos és házasság útján való keresztülvitelét is fel kívánták vésztetni a sikerült új programba. Az ülést egyébiránt *Nikolics Döme* elnök nyitotta meg, kinek zajos tetszéssel fogadott beszéde után *Kepes Ármán* főnöktárus olvasta fel a rend mult üléséről szóló rimes jegyzőkönyvet, amelynek különösen ez a négy, Barabásra vonatkozó sora keltett frenetikus hatást:

Részoló szózatom avval végezem el,
Hogy Barabás Béla egye egészséggel
Király asztalánál az fejir kalácsot,
Mert nem akar adni titkosan tanácsot!

A jegyzőkönyvnek az új tagokra vonatkozó találó sorait, melyek az aradi társadalom szereplő férfainak nagyszabású ártatlanságát ecsetelték meggyőző erővel, szintén élénk taps jutalmazta.

A jegyzőkönyv felolvasása után a kabaréra került a sor. Szathmáry Árpád volt a konferencier, aki nagyon ötletesen, de annál többet csevegett össze, nem is szólva arról, amit visszacsvegett a közbeszólóknak. Az össze-vissza csevegés után *La diszlaj* énekelte. Utána *Faludi és Szendrey* énekeltek el egy kettőst, amelyet az 50 cen iméter széles és 50 centiméter hosszú pódiumon sikerült tánc követett, életveszélyes tolongással egybekötve. Majd ismét Szathmáry váltott ki falrengető kacagást, olyan könnyedséggel, mintha csak egy zálogcédula kiváltásáról lett volna szó. Utána *Hunyady Józsa* énekelte, véletlenségből igen komolyan, valósággal elérzékenyítve a társaságot, amelyet alig tudott felvidítani *Ferrari* sikerült magyar éneke is. Még számtalan bolondság és a hangulatnak valóságos csimborasszói magaslatra emelkedése követte a nagyszerű műsort, amely legalább három estére való vígsággal tette teljessé az estét.

Barabás Béla szípkorkázó ötletességgel és pompás humorával valósággal lelke volt az egész társas-

ságnak, amelynek a színház jelen volt hölgyei, köztük *Komlóssy Emma*, a bájos vendégművésznő adták meg az igazán bohém színezetet. Hajnal felé, mikor ezek a sorok íródnak, a társaság még mackosul ül a helyén és egyáltalában nem mutat hajlandóságot a távozásra. Varjassy Lajos ezidőszerezt a pótdadó lezállításáról ábrándozik, ami, — azt hisszük, — éppen elegendő bizonyosság az estély ötletekben és élceiben gazdag volta mellett.

Az estélyen jelen voltak: Barabás Béla, Varjassy Lajos, Komlóssy Emma, Leitner Ernő, Mandl Vilmos, Tenner László, Szendrey Mihály és neje, Ferrari d'Albaredo, Kulcsár Lajos és neje, Demán Sándor, Hunyady József és neje, Kaszab Géza, Sztanity György, Tenner Alfréd, Szathmáry Árpád és neje, Kun Irén, Novák Irén, Beres János, Réti Odön, Kepes Ármán, Lite Antal, Cukor László, Bak Sándor, Robitzek Agoston, Faludy Károly, Sugár Jenő, La diszlaj, Schreiber Vilmos dr., Neumer József, stb.

Püspök és szép asszony.

Pap mint aldetektív.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, március 9.

A mult hetekben megírjuk, hogy egy budapesti feltűnő szép asszony, H. S. postal tisztviselőnő rendkívül érdekes pert indított egy felvidéki katolikus főpap, P. S. ellen, akit azzal vádol, hogy egy barátnőjével a Császárfürdőben a püspöknél tett látogatása alkalmával aranynyakláncát magánál tartotta és ismételt kérésére mindaddig sem adta vissza.

Ma volt ez ügyben az első tárgyalás a budapesti negyedik kerületi járásbírósa előtt. A püspököt Nagy Emil dr. képviselte.

A bíróság először a felperes urhölgyet hallgatta ki, aki nagyon érdekesen adta elő a dolgot.

— A látogatás alkalmával a püspök ur felette bizalmas és gyengéd tónusban társalgott velem, később pedig lekasztotta nyakamról az ékszert és azt mondotta, hogy megjavíttatja és egy értékes medalliont függeszt reá. A beszélgetés folyamán egyre közelebb húzódtam hozzá és valóban *bebrányos módon viselkedett*. Egy darabig csak szavakkal tiltakoztam vakmerősége ellen, majd mikor ez nem használt, izgatottan kiáltottam feléje:

— *Hagyjon békében püspök ur, mert különben pofonítom!*

De a püspököt nem nagyon lepte meg ez az energikus hang, meg sem sértődött, hanem tovább folytatta az ostromot. Ekkor felugrottam helyemről és erőiesen követeltem vissza az ékszeremet. A püspök azonban a láncot a mai napig sem adta vissza.

Bán Anna szobalány, aki a Császárfürdőben lefolyt jelenet alkalmával a folyosón urnőjére várakozott, eladta, hogy hallotta, amikor a nyitott ajtónál a püspök így bucsuzott a távozni készülő urhölgytől:

— Pá, pá, szépségem, Isten vele. Csak jöj-jön el az ékszerért majd pár nap múlva, de egyedül.

A szobalány azután eladta, hogy mintegy két héttel ezelőtt lehívatta őt a lakásból egy beretvált arcú, fekete ruhás fiatal ember, aki *detektívnek adta ki magát* és négyszáz koronát ígért neki abban az esetben, ha *kieszköztli*, hogy *urnője a pert visszavonja*.

A jegyzőkönyvből kitűnt, hogy ez az *állítólagos detektív egy pap volt*, akit maga a püspök bizott meg a keletlen ügy elsimításával.

Az ügyet ma nem fejezték be, mert a felperes urnő még több tanu kihallgatását kérte, amit a bíróság elrendelt és a tárgyalás folytatását elhalasztotta.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Kedd: *Aida*, opera. Sembery Fanny vendégfelléptével. (C bérlet.)
Szerda: *Rosenkranz és Gildenstein*, vígjáték. (A bérlet.)
Csütörtök: *Trobadour*, opera. Sembery Fanny vendégfelléptével. (B bérlet.)
Péntek: *A császár katonái*, színmű. Bemutató előadás. (C bérlet.)
Szombat: *A császár katonái*, színmű. (A bérlet.)
Vasárnap: Délután *Bálskirálynő*, operett. Este *A császár katonái*, színmű. (B bérlet.)

A „Filharmonia” negyedik hangversenye.

Arad, március 9.

A mi legnépszerűbb egyesületünk, a „Filharmonia” egyelőre pihenőre tette instrumentumait, miután hűségesen eleget tett vállalt kötelességének, ellátva bennünket zenélővel, ősz-alkonytól tavasz korányig.

Intím, családi jellegű volt az a meleg óváción, amelyben az aradi közönség vasárnap dérek filharmonikusainkat és ügybuzgó, fáradhatatlan karmesterüket, Zellner Sándort a szeszonzáró hangverseny alkalmával részesítette. Pedig ez az esemény bátran kinőhetne a lokális jelenség szerény keretei körül.

Már magában véve az a tény, hogy egy vidéki városban jobbra működőlőből megtud alakulni egy 62—64 tagu zenekar, melynek tagjai az esti pihenés óráit szorgalomra váltva áldoznak az orkesztrális zenének, arra utal, hogy ott a társadalom alapjában át van hatva a legfelsőbb zene kultúrájának benső szükségétől.

De hogy ez a zenekar, átérzve magasabbrendű, szociális hivatását, kulturegyesületté tömörül, mely programszerűleg feladatát tűzi a művészi zene népszerűsítését, sőt ezt a feladatot az utolsó pontig be is váltja, ez nálunk Magyarországon, a be nem váltott programok klasszikus földjén annyira számbavehető kivétel, hogy megérdemli az egész művelt társadalom figyelmét.

Az aradi „Filharmonia Egyesület” idei hangverseny-ciklusának művészi mérlege határozott nyereséggel zárul. Négy hangverseny keretében előadtak 20 zenekari művet, melyek közül 7 több tételes volt. Ezek között két eredeti magyar kompozíció is szerepel. Emellett gondoskodtak arról, hogy a közönség úgy zene-történeti, mint irodalmi és esztétikai érdekességű zeneművekkel ismerkedjék meg, s arra törekedtek, hogy ezeket az elérhető leggondosabb előadásban mutassák be.

Ez a lelkesedéstől áthatott kitartás bizalommal tölti el bennünket a „Filharmonia” jövője iránt. Reméljük, hogy a közreműködők a pihenés hosszú idejét részben ambiciózus önképzéssel fogják kitölteni, ami által viszont emelni fogják az orkeszter művészi színvonalát.

Nem kevésbé kíváncsúnak tartjuk, hogy az egyesület vezetősége éppen ama szociális hivatásának szem előtt tartásával, a hangversenyek szám- és nívóbeli fejlesztésére, de főleg a fokozatos olcsóbbá-vétel által azoknak hozzáférhetőségére törekedjen.

Mert csakis így fogja beöltetni tulajdonképeni nemes misszióját: városunk társadalmának rang és osztálykülönbség nélküli zeneművészeti nevelését. És csakis ezen az uton készítheti elő azt a szép jövőt, amelynek perspektívája az épülő kultúrpalota tulnyomóan egy koronás belépőjegyek révén zsúfolt tágas hangverseny terme felől integet felénk.

Most pedig — ezután a kis hangnembeli kitérés után — számoljunk be szép sorjában a tegnapi hangversenyről, mely ugy a filharmonikusok, mint a közönség részéről méltó befizetését kapta az idei szezonnak.

Beethoven „Egmont” nyitányával kezdték a műsort, nemes hűvel és lendülettel juttatva érvényre annak drámai erejét.

Majd Goldmarknak „Falusi lakodalom” című szimfóniáját, az ősmesternek ezt a fiatal-kori (1860.) művét adták elő, amelyben az il-lusztris szerző a menyegző változatos esemé-nyelt és hangulatait színdus zeneképekben tárja elénk, megszakitva azokat a mátkapárnak ve-zérmotívumszerűleg visszatérő epedően lágy dallama által.

Utána Grieg-nek bájos „Lirai suite”-jét mutatták be. A norvég zeneköltőnek jellegzetes bizarrsággal harmonizált és a ködös észak bá-gyadt színeivel aláfestett művét részben ismeri a közönség. Annál nagyobb élvezettel hallgatta az egyes tételeket a nagy zenekar gondos, aprólékos finomságokra törekvő polifóniájában.

Befejezésül a filharmonikusok jeles kar-mesterüknek, Zellner Sándornak értékes inven-ciójú „Ünnepélyes induló”-ját játszották. Ezt az alkalmat használta fel Mandl Vilmos, az egye-sület elnöke arra, hogy hatalmas babérkoszoru alakjában rója le a filharmonikusok elismeré-sét és háláját a jeles szerző-dirigens iránt, aki egész éven át nemes odaadással teljesítette a zenekar be-antlásának és vezetésének az önfel-áldozásig fárasztó munkáját s aki a babér mellé bátran odafohhatja az aradi társadalom hálájának virágait is.

Prohászka László dr.

* Komlóssy Emma bucsujátéka. Géczay István népszínművében, „A gyimesi vadvirág”-ban bucsuzott vasárnap este Komlóssy Emma. Négy napos diadalmas vendégszereplése alatt talán legkevésbé sikerült estéje volt a tegnapi. Komlóssy per eksztraneopereit primadonna, akinek, bármilyen kvalitásosan is illeszkedik bele a népszínmű stílusba, nincsenek olyan diadalai, mint operetiben. Ezész egyénisége, modern, diszkrét művészete ellentmond a né-pies alakoknak, kiki a környezetből, túlságosan finom — parasztnak. Mindamellelt sokat tapsolták pompás játékát és gyönyörű énekét. Megiepett mindenkit szerepének komoly részeinél, melyeket drámai átérzéssel, közvetlenül, hatásosan játszott meg. A zsufolásig feltűzőtől sokszor hangzott fel az est folyamán az elismerés tapsa. Fábián Gyurkát Hunyady adia, úgy, ahogy kivüle senki más nem adhatja, utclérhetlenül. Nagyon jók voltak Zalay, Kesztler és Faludy. Szath-máry harangozója a legmulatságosabb figurák egyike, a publikum pusztá megjelenésére kacagó rohamokba esett. Egészen szép népszínmű előadás volt.

H. G.

* Neogrady Antal kollektív kiállítása. Alig zárult be a Benkő Pál kiállítás, máris újabb kiállításban gyönyörködhetik Aradváros műértő közönsége: Neogrady Antal fővárosi festő-művész kollektív kiállításában. Neogradyt nem szükséges az aradi közönségnek bemutatni. Művészete a magyar festészetben ma már is-kolát jelent, amelynek sok a követője és tanít-ványa, sok a bámulója, de ellensége, lekicsiny-lője nincs. Ami nem is csoda, mert hiszen ki is volna ellensége az örök tavasznak, az ifju-ságnak, a pompásan, verőfényesen mosolygó májusi égnak. Már pedig Neogrady képei egy-től-egyig ilyen meleg, jóleső derűnek, hangulat-nak a hű tolmácsolói és ilyen az az ötven képe is, amelyet a Weiss és Klein aradi cég műter-mében most kiállított. Olyan képek ezek, a melyekhez nem kell semmiféle kommentár. Beszélnek a képek maguktól. A kiállítás hosz-szabb ideig lesz nyitva. Alig, hogy a tárlat megnyílt, már is több kelt el a művész fest-ményeiből. Andrénny Károly 7 képet vett meg 1150 koronáért, Nachtnebel Ödön 4 darabot 700 koronáért, Zerkovits Rudolf pedig megvette

a „Fehér virágok” című aquarell festményt 120 koronáért.

* Hadihajók. Az Uránia színház legsikerül-tebb mozgólényképei közé tartoznak a tengeri képek. A nagy közönség, melynek nagyrésze aligha jut hozzá, hogy természetben ismerje meg a tengerek felsőges látványát, az Uránia-színházban ismerte meg annak csodás szépsé-geit, a tengerészek életét, a tengeri hajókat stb. A keddi műsoron a Hadihajókat ismeri meg a közönség. Ezeket a páncél-kolosszusokat, melyek ezernyi legénységükkel könnyű játék-szerei a mérhetetlen tengereknek. Gyönyörű kép, amelyek bizonyára mindenkit érdekelnek.

* Párisi estélyek. Három estén át külön-leges szórakozás kínálgatik az Uránia szin-házban. Valódi párisi mozgólényképeket mu-tatnak be a közönségnek, melyek úgy tárgykunál, mint a jelenetek ötletes megvalósításával gurmánd szórakozás számba mennek. A párisi estélyeken csakis felnőttek vehetnek részt. Ezen előadásokat szerdán, csütörtökön és pénteken este tartják meg.

Furfangos tolvajok.

A megkárosított postamesternő.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 9.

A gyoroki postahivatal három alkalma-zottja valóban páratlanul furfangos módon lepta meg a magyar királyi állami postát. A községe érkezett csomagok nagy részét nem szolgáltaták be a postahivatalba, hanem ügye-sen eltulajdonították azokat és a csomagokban talált értékes tárgyakat vagy maguknál tar-tották, vagy jó pénzben tuladtak rajtuk. Vak-merőségükben odálg mentek, hogy álnéven egyes nagyobb cégeknél nagyértékű meg-rendeléseket tettek és az így postán érke-zett küldeményeket kicserélték az elsikkasztott, kis értékkel bíró csomagokkal.

Faur Miklós és Angel Nika levélhordók szövetkeztek Szier József postakocsissal és hosszabb idő óta állandóan lopkodák a gyoroki vasutállomásra érkező postacsomagokat. A lo-pást felette ravasz módon eszték ki. A két levélhordó ugyanis a mozgópostánál is alkal-mazva volt és amikor a vonatról leszedték a csomagokat, egy helyett mindig többet emeltek le, a többetlet azután a saját céljakra fordí-tották.

Ily módon igen sok könyvet, folyóiratot, hirlapokat, ékszereket, fegyvereket és egyéb értékes tárgyakat tüntettek el. Miko: láták, hogy bűnös üzemeik észrevétlenül maradnak, nagyobb külföldi és honi cégeknél, ékszeré-szeknél, gyárosoknál, így a szegedi Brauswetter órás cégnél is nem lémező néven értékes meg-rendeléseket tettek. Amikor a rendelt küldemé-nyek megérkeztek, a vasutállomáson kicserél-ték azokat a készenlétbe helyezett, előzetesen eltulajdonított csomagokkal és az így módon birtokukba került tárgyakat egymás között felosztották, vagy eladták.

A postaigazgatóság több feljelentésre viz-sgálatot rendelt el, de csak az derült ki, hogy a csomagok a gyoroki postahivatalnál veszték el. A kárt a postamesternő, özv. Paál János-nának kellett megérítenie, míg végre egy vé-letlen folytán rájött, hogy a tolvajlásokat a posta három alkalmazottja követte el.

Az aradi kir. törvényszék Bittó József kir. törvényszéki bíró elnöksége alatt ma foglalko-zott a tolvajszoövetkezet ügyével és Fikler Ká-roly kir. ügyész vádbeszéde után a főbíró Faur Miklóst hat havi börtönre, Angel Nikát öt havi fegyházra és Szier Józsefet egy havi fog-házra ítélte.

A nap furcsaságai.

A tavasz hirnökei. — Félmillió tintáért.

Arad, március 9.

Németországban van egy Biedenkopf nevű köz-ség, ahol *Hinterländer Anzeiger* címen napilap is jelenik meg. Ez a lap néhány nappal ezelőtt a következő hirt közölte:

„A tavasz első hirnökeként a dillenburi or-szágos ménes három csöddőre érkezett meg ma Biedenkopfba. Szakértők állítása szerint a loanyag az idén kiválóan jó.”

Csőddörök, mint a tavasz hirnökei, ez legalább is különös, de meglehet, hogy csak erre mifelénk, Biedenkopfban az ilyesmit talán természetesnek ta-lálják.

A főváros közgyűlése pénteken tárgyalta az ez évi költségvetést, amelyben a következő tétel is szerepel:

Tentára és írószerekre 512.000 korona.

Vázsonyi Vilmos nagyon elcsodálkozott, mikor ezt a tételt meglátta, s a következő adomát me-sélte el:

1836-ban a Hofkriegsrath rendeletére meg-kezdtek a komáromi vár építését. Tíz évig épült a hatalmas vár és mikor 1846-ban elkészült, V. Fer-dinánd, az akkori magyar király maga nézte át a beérkező költségjegyzékeket és csak az ő aláírásával ellátott számlákat volt szabad kifizetni.

Mikor az építést befejezték, a király is el-jött Komáromba, hogy megtekintse a várat. Ke-csija éppen a hajóhídon haladt keresztül, mikor egyszerre csak odafordult a mellette álló tábor-nokhoz:

— Hát melyik is az a vár?

A tábornok odamutat a komáromi öreg vár ha-talmas falaira:

— Ez az felség!

A király csak néz, néz, aztán megszólal:

— Ez? De hiszen ennek nem is feketék a falai.

— Nem is úgy volt tervezve, felség! — fe-lélt a tábornok.

— Jó, jó! De minek kellett akkor egy millió forint ára tinta, ha még a falakat se festették fe-ketére?

Igy vagyunk ezzel is — folytatta Vázsonyi. 512.000 koronát költ a főváros tentára és a vá-rosháza falai nemcsak, hogy még mindig fehérek, de a költségvetésben szerepel még egy külön tétel is: a városháza falainak a meszelése 60.000 korona. Hát ez mire jó?

HIREK.

— Gaál Jenő — főrend. A hivatalos lap vasár-napi száma királyi kéziratot közöl, a mely sze-rint Gaál Jenő dr. megyei tanárt főrendi házi taggá nevezi ki. A kinevezés Arad köz-gazdasági és társadalmi életének hosszú időn át volt, jeles tagját érte. Gaál Jenő dr. legelső titkára volt az aradi kereskedelmi és iparka-marának, s annak alakulásáról kezdve huszon-egy éven át, 1872-től 1893-ig töltötte be ezt az állást. 1872-től 1878-ig az aradi kereskedelmi testületnek is titkára volt. A megye polikai életében is része volt; a pécskai kerület egy cikluson át országgyűlési képviselőjévé választotta. Aradvármegye monografia bizottságának megbízásából hatalmas körben megírta Arad-város és Aradvármegye közgazdasági, közigar-gatási és közművelődési állapotának leírását, mely értékes ada gyűjteménye Arad fejlődé-sének.

— Katonai előkelőségek Aradon. A követ-kező napokon magas vendég-i lesznek az aradi helyőrségnek: Schwitauer Lajos lovag, tábornok-

nagy, a temesvári 7. hadtest parancsnoka, aki ma este megérkezett Aradra és *Brüdermann* Rezső tábornok, lovassági felügyelő, aki holnap jön meg. Mind a ketten a cs. és kir. 12. sz. huszárezred fölött fognak szemlét tartani.

— Március idusa. A szabadságharc harmincadik évfordulóját készül megünnepelni Arad városa. A város ünnepségének programja, melyet lapunkban már ismertettünk, végleg meg van állapítva. Az alkalmi költeményt *Csécsei Imre* ev. ref. lelkész írta, szavalt *Hunyady József*, a nemzeti színház művésze fogja. A szabadság szobornál a sajtószabadság kivívását *Szudy Elemér* szerkesztő fogja méltatni. Az aradi színház művészi személyzete: *Bercsényi Rodostó* című dalt fogja előadni a színházi zenekar kíséretével.

— Arad gazdasági reformja. A gazdasági széknek ma délelőtt tartott ülésén élénk vita keretében foglalkoztak a város földjeinek bérbeadására nézve alkotandó új szabályrendelettel. A szabályrendelet tervezetének lényege, hogy a város földjeit az eddigi rövid terminusok helyett ezután 3-6-10-20 évre adják bérbe. Valahányszor valamely városi földterület bérlete lejár, a gazdasági szék előre megállapítja, hogy az milyen parcellákban és hány évre adassék bérbe; ugyancsak a gazdasági szék szabja meg, hogy melyik földre nézve kötelezi a bérlet konyhakertészet művelésére, amelynek termékei első sorban az aradi piacon értékesítendők. Az előadó azt javasolta, hogy a város költségvetésébe évente ezer koronát vegyenek föl a bérletnek, főként pedig a konyhakertészek támogatására. *Blaskovits Antal* ezt ellenozta, majd a javaslatot *Faragó Rezső* azon módosításával fogadták el, hogy az ezer koronából egyes bérlet segítést nem kaphatnak s hogy az csak gazdasági előleket, az összes bérletnek, vagy azok egy csoportjának támogatására szolgáló eszközök, vagy újítások beszerzésére fordíthatók. A gazdasági szék még azt ajánlja, hogy a földművelési minisztert keressék meg, mikép Aradon kertészeti iskolát létesítsen és hogy évente a baromfitenyésztés előmozdítására bizonyos mennyiségű fajbaromfit ingyen juttasson a városi bérletnek.

— A tüzerkaszárnya lakbéré. Megírtuk, hogy az építendő tüzerkaszárnya építési költségei körül baj van. A katonai kincstár ugyanis csak hatvannégyezer korona lakbér fizetésére tett kötelező nyilatkozatot, míg a város által feiveendő építési költsön kamata jóval meghaladja a nyolcvanezer koronát. Körülbelül tizenkilencezer koronát kellene a városnak a bérletre ráfizetnie. A pénzügyi bizottság mai ülésén tárgyalta a kérdést s *Varjassy Lajos* polgármester indítványára azt javasolja a bizottság a közgyűlésnek, hogy a közös hadügyminiszterhez felküldendő építési tervekkel kapcsolatosan kérje meg őt, hogy a már beigért bérösszeget emelje fel nyolcvanezer koronára.

— Segédtiszt állás a városnál. A szerdai közgyűlés tárgysorozatára ismét választás van kitűzve. Egy segédtiszt állás üresedett meg s a kiírt pályafut alapján tizenegy pályázó adta be kérvényét. Tizen mint írások most is a város szolgáltaiban állnak. Az állásra a következők pályáznak: *Kovács Géza*, *Nyáry László*, *Mandl Ferenc*, *Kürthy Géza*, *Levicsky Dezső*, *Hank Albert*, *Féber Árpád*, *Maroti János*, *Kiss Lajos*, *Babits Ferenc* városi írnokok és *István Dezster* kisjenői segédjegyző.

— Az aradi kereskedelmi testület megalakulása. Arad régi, tisztes múltú egyesülete, az aradi kereskedelmi testület vasárnap délelőtt

nevezetes közgyűlést tartott. Az volt a jelentősége a közgyűlésnek, hogy ez alkalommal újból a régi vezetők: *Tedeschi Viktor* és *Éles Ármin* kerültek a testület élére, akiknek vezetése alatt az bizonyára új, pezsgő működésnek fog indulni.

A közgyűlést *Magyar Ferenc* ideiglenes elnök nyitotta meg. *Ábrai Lajos*, az aradi felső kereskedelmi iskola igazgatósága terjesztette elő a jelentést a testület múlt évi működéséről, *Nyáry Vilmos* pénztáros pedig a testület háztartásáról. A jelentések tudomásul vétele után a tisztújítást ejtették meg. A testület elnökévé nagy lelkesedéssel újra *Tedeschi Viktor* választották, alelnökké *Éles Ármin*, titkárrá *Marschall Lajos* dr. t. pénztárossá *Nyáry Vilmost*; a választmány tagjaivá: *Adler Andor*, *Doblaschi József*, *Daimel Lajos*, *Erdős Pál*, *Glück Dezső*, *Hegyi Albert*, *Hoffmann Antal*, *Hunyady József*, *Kneffel Lajos*, *Kohn S. N.*, *Kosztka Emil*, *Lengyel Tivadar*, *Magyar Ferenc*, *Maresch Gyula*, *végvári ifj. Neuman Adolf*, *Ring Géza*, *Ransburg Sándor*, *Oravetz Miklós*, *Wallfisch Ármin*, *Wadowszky Gusztáv*, *Weisz Márk* és *Weisz David*, számvizsgáló bizottság tagjai *Kohn S. N.*, *Hegyi Albert* és *Kosztka Emil*. A békéltető bizottság elnöke *Tedeschi Viktor*, tagjai: *Éles Ármin*, *Kneffel Lajos* és *Lengyel Tivadar*. A szavazás után *Tedeschi Viktor* elfoglalván az elnöki széket, lelkes szavakban fejtette ki az új vezetőség programját, miszerint a jövőben a leg nagyobb odaadással köteletségének ismereténél csak aktuális alkalmakkor, hanem minden időben a kereskedők emérens érdekeit megvédeni.

— Zugolédnak a kisiparosok. A hat elemi iskola építésére a tanács kiírta a pályázatot március 29-iki lejárattal. Az aradi kisiparosok a pályázatnak több pontját sérelmesnek találják magukra nézve, mert felfogásuk szerint ki vannak zárva a pályázatból. Küldöttségileg jártak *Varjassy Lajos* polgármesternél s tanácsára ma panaszos beadványt nyújtottak be, amelyben a közgyűléstől várják sérelmeik orvoslását. Mint értesülünk, a szerdai közgyűlésen több törvényhatósági bizottsági tag fog pártolól foglalkozni a kisiparosok érdekében.

— Szociálisták tüntetése. *Budapestről* jelentik: Ma este a *Népszava* napilap szerkesztősége előtt körülbelül öt-hatszáz szociálista munkás gyülekezett s tüntetést az általános választói jog mellett. A szerkesztőség ablakából *Buchinger Manó* beszélt a tüntetőkhöz. Innen a tömeg a *Rákóczi* uton, *Erzsébet*-köruton át a függetlenségi párt körhelyiséggel elé vonult, ahol hangos lármával tiltakoztak a függetlenségi párt politikája ellen. A *Dob* utcából előző lovasrendőr csapat, atakkal ugratta szét a tüntetőket. Ezek egyrésze a mellék utcákon át a *Kossuth* Lajos utcába szökött s ott a *Nemzeti Kaszinó* előtt tüntetett, majd pedig annak földszinti ablakait beverte. Majd az *Újvilág* utcába vonultak s ott az *Országos Kaszinó* épülete előtt csaptak fülsiketlő zajt. A rendőrség harminc egyént tartóztatott le és állított elő.

— Megjutalmazott munkások. A kereskedelemügyi miniszter három aradi ipari segéd munkást, névszerint *Schwarz Hermant*, *Bauer Ágost* és *Lenkey Györgyöt* egyenként százszáz korona jutalomban részesítette. A jutalmazottaknak, akik több, mint husz évig egy mesternél dolgoztak, vasárnap délelőtt *Krisztórá János* iparkamarai elnök szép beszéd kíséretében adta át a jutalomdíjat. Az ünnepélyen jelen volt *Varjassy Lajos* polgármester is.

— A trencsényi képviselőválasztás. *Trencsén*ről jelentik: Ma van a képviselőválasztás *Trencsén*ben. A pártok felvonulása már a hajnali órákban megkezdődött. A tömegek után itélve *Béla Henrik* alkotmánypárti többségben van. Délelőtt 11 óráig leadtak *Béla Henrikre* 201, *Stur Károlyra* 40 szavazatot. A trencsényiek közül *Stur* pártokivárlire csak 21-en szavaztak. Újabb távirat jelenti: Délután öt órakor

az első szavazatszedő küldöttségénél kitűzték a zárórát. Ekkor *Béla Henriknek* 925, *Stur Károlynak* 524 szavazata volt. Még egy község van hátra. — Késő éjjel jelentik: A választás este ért véget. *Béla Henriket* nagy lelkesedés közepette túlnyomó többséggel képviselővé választották.

— A munkáspénztár bírósága. Az új törvény értelmében a munkásbiztosító pénztárak mellett a felmerült vitás kérdések elintézésére békéltető bíróságok működnek, amelyek egyenlő számú munkaadókból és munkásokból állanak, az elnöki tisztelet pedig egy bírósági személy tölti be. Az aradi kerületi békéltető bíróságának elnökévé az igazságügyminiszter *Babó Mihály* kir. járásbíró, helyettes elnökké pedig *Horváth János* albíró nevezte ki.

— A rabsegélyző egyesület közgyűlése. Az aradi rabsegélyző egyesület vasárnap délelőtt tíz órakor tartotta első éves közgyűlését. A gyűlést *Fábián Lajos* dr. elnök nyitotta meg, melegen üdvözlőlvén a megjelenteket. Ezután a tükör felolvasta az igazgató választmány évi jelentését és a számvizsgáló-bizottság előterjesztését, a melyektől kiténik, hogy az egyesületnek, rövid fennállása dacára, már 3308 kor. 59 fillér vagyona van, amelynek gyarapításához a múlt év folyamán nagyobb összegekkel járultak: *végvári Neuman Adolf*, *Barabás Béla* dr. és a *Polgári takarékpénztár*. Az egyesület az adományokért köszönetet szavazott. *Sashegyi Sándor* azon indítványát, hogy az egyesület nyilvános helyeken perselyeket helyezzen el, nem fogadták el.

— Szétugratott banketrendezők. *Budapest*ről tudósítunk jelenti: Az egyetemi ifjuság disszidens párti tagjai *Hoffmann Ottó* tiszteletére abból az alkalomból, hogy a függetlenségi pártból kilépett, banketet akartak rendezni. Ma este a *Sas* körben gyűltek össze, hogy a banket megtartása felett tanácskozzanak. A gyűlésen azonban túlnagyszámban jelentek meg a függetlenségi érzelmi egyetemi és fővárosi polgárok. Mikor *Hoffmann Ottó* képviselő *Csepán Géza* és *Bozóky Árpád* kíséretében megjelent, a tőbbségben lármát keletkezett. Abucgolták *Hoffmant* s nem engedték hivat szóhoz jutni. A zavar később verekedéssé fajult s a rendőrségnek kellett kivonulnia. *Jeszenszky IV.* kerületi kapitány a termet rendőreivel kiűrtette.

— Az új portugál király. *Lisszabon*ból jelentik: Az új király trónralépése óta tegnap volt az első fogadás a királyi palotában. Nagyszámú előző társaság a palota összes termét megtöltötte. A király és az anyakirályné előtt történt felvonulás három óra hosszáig tartott.

— Makó pénzügyi zavara. *Makóról* jelenti tudósítunk: Ma délután *Makó* város törvényhatósági bizottsága közgyűlést tartott, amelyen felolvasták a pénzügyminiszter leiratát, amelyben tudatja, hogy a hatszázötvenezer koronás kölcsön kérvényét a városnak elutasítja, mert nincs kölcsönalapja. A közgyűlés feliratilag fordul a kormányhoz pénzbeli támogatás végett. A kérvényt *Justh Gyula* útján nyújtják át a kormánynak. Elhatározta továbbá a közgyűlés, hogy az ismétlődő iskola megszüntetését fogja kérni a kultuszminiszternél.

— Tífusz eset a műegyetemen. *Budapest*ről tudósítunk jelenti: A *József*-műegyetem lánymanósi palotájában ma reggel egy szolgáló fiatal tífuszban megbetegedett. A szolgát családjával együtt a járványkórházba szállították. A műegyetem tanácsa még délelőtt ülést tartott és elhatározta, hogy a lánymanósi épületben egyelőre megszünteti az előadásokat. A műegyetem múzeum-köruti palotájában fertőtlenítették azt az épületrészt, amelyben a megbetegedett szolgáló felelt, aki takarítónő, megszokott fordulni. A szolgáló, aki a tífuszbetegsé-

get megkapta, az épületben albériet tartott és valószínű, hogy a bérlők hurokolták be a járványt. A műegyetem bezárása a főváros lakossága és az egyetemi ifjúság között nagy feltűnést keltett.

— Házvétel. Az Erzsébet királyné-körut egyik díszes, egy emeletes házát, amely eddig *Hayek* Rezső vízvezetési igazgató tulajdona volt, megvette *Löwinger* Ignác gurbai birtokos 68.000 koronáért.

— A kémkedés miatt letartóztatott magyar kém. *Szegedről* táviratozzák: A szegedi honvédpárancsnoksághoz érkezett távirati jelentés szerint az olasz határon letartóztatott *Homolya* István szegedi honvédezerkari főhadnagyot, akit kémkedés gyanúja alatt olasz földön letartóztattak és Rívába szállítottak, ma szabadon bocsátották. Az ott megejtett vizsgálat megállapította, hogy *Homolya* István főhadnagy sem kémkedést nem teljesített, sem terepfelvételeket nem végzett. Az is minden kétséget kizárólag meg lett állapítva, hogy semminemű titkos megbízatása nem volt. *Homolya*nak Olaszországba való utazása hadtestparancsnoki engedéllyel történt és pedig a célból, hogy résztvegyen a hőcsepőgyakorlatokon. Egy csapatot vett részt a gyakorlatokon és véletlenül a csapatától elszakadt és olasz földre tévedt és azt a vidéket, ahol járt, mint szenvedélyes amatőr lefényképezte. Az Olaszországból érkezett távirati jelentés szerint *Homolya* István főhadnagy a napokban érkezik Szegedre.

— Tűz a Neuman-gyárban. Ma délután a *Neuman* testvérek szeszgyárában a szénaraktár eddig ismeretlen okból kigyulladt. A raktár-épület és a benne felhalmozott préselt szén, valamint egy szecskavágó gép elégett. A gyorsan megjelent városi és a kitűnően begyakorolt gyári tűzoltóság elnyomta a tüzet és így a hatalmas gyár épületeiben kárt nem okozott. A kárösszeg biztosítás útján meg fog térülni.

— Fordulat a bajai bank ügyében. *Buda-pestről* jelentik: A bajai bank bűnügyében lényeges fordulat várható. Legújabbban ugyanis *Szörényi* Lipót dr. budapesti ügyvédet egy bécsi pénzcsoport megbísta azzal, hogy *Eckert*tel tárgyalásokat folytasson olyan irányban, hogy a konszorcium megvenné annak követelését. A bank ellen a pénzcsoport érvényesítendő a követelést és ezért félmillió koronát ajánlanak *Eckert*nek. Szerdái az összeget a pénzcsoport depónájánál Baján. A főtárgyaláson, amely április elsejére van kitűzve, — ez is a kikötések egyike, — *Szörényi* dr. is képviseli *Eckert*et.

— Az adóreform. Az *Aradi Nemzeti Szövetség* munkásképző intézménye vasárnap tartotta tizenötödik szak- és szórakoztató előadását a *Welter* János utcai polgári fiúiskola dísztermében. Az ott megjelent szép számu közönség érdeklődéssel hallgatta *Zima* Tibor kamaratitkár és lapszerkesztő fejtegetéseit az új adóreformról. Az előadó, aki a témával is letudta könni a hallgatóság figyelmét, részleg a közönség tapsban és éljenzésben kifejezett elismerésére. Az előadás előtt *Dávid* Dzsó egy monológot, utána pedig *Róna* Elemér egy szép költeményt szavalt nagy hatással.

— A vonaton megőrült főhadnagy. Megírtnk, hogy e hó 29-én a Budapestről déli 1 órakor jövő gyorsvonattal Csáklornyára érkezett egy főhadnagy, akin a pályandvaron teljes erővel kitért az örölség. A főhadnagyot leszállították a vonatról és a varasdi katonai kórházba viték, hol megállapították, hogy a szerencsétlen fiatal ember neve alsótakácsi *Farkas* Árpád és a *Klagenfurtban* állomásozó 6. huszárezred főhadnagya, fia *Farkas* Antal székesfehérvári főreáliskolai címzetes igazgatónak. A főhadnagy már régóta szenved idegbanban és egy ízben már Székesfehérvárott is kitért rajta az örölség.

ség, de azután csakhamar teljesen meggyógyult. A főhadnagy szüleinél volt látogatóban és éppen állomáshelyére akart visszautazni.

— Az érettségi vizsga gyökeres reformja. Még az iskola év befejezte előtt, tehát éppen a tizenkettedik órában örvendeztetni meg az érettségi vizsgálat előtt álló tanulólifjúságot, tanári karokat és főleg a szülőket egy okos és alaposan könnyű újjátással a közoktatásügyi miniszter Ausztriában. A vizsgálat írásbeli és szóbeli részből a felesleges és csak agynyomortásra szánt haszon nélkül tárgyakat elhagyja. Az írásbeli vizsgálatból törölte a számtani feladatokat és a németből latinra való fordítási gyakorlatot. Az érettségiző csak anyanyelvén fog dolgozni, még pedig három feladat közül azt a témát fogja kidolgozni, melyik legjobban megfelel neki. Lényeges könnyítés lesz a szóbeli vizsgálaton. Csak négy tárgyból fogják ezentúl vizsgázni a tanulók. A gimnáziumi érettségi vizsgálat vagy latinból vagy görögéből vizsgálódik; aszerint, mint a tanári kar jobb eredményt vár a vizsgálatból, vagy pedig ha a jelelt maga akarja a vizsgálat tárgyát kitűzendő klasszikus nyelvek egyikét választani, ezt is megteheti. Vizsga tárgya: az oktatási nyelv, számtan és hazai történelem. Reáliskolában csak egy nyelvből, fizikából, számtanból és hazai történelemből kell felelni. A szóbeli vizsgálat sem lesz az emlékező tehetség erőpróbája. A jelelt beszélgetésszerűen, szabad előadásban fog beszámolni. A bizonyítványban nem lesz osztályzat, hanem csak megfogyják jelölni, vajjon a jelelt érett-e? A jövőben a matura nem fog arra szolgálni, hogy az emlékezőbeli hiányokat keresse, hanem elfogja dönteni, vajjon az ifjú gondolkodása érett-e? Mikor jut ide a mi reformált érettségi vizsgálatunk?

— Hamis pezsgő. *Budapesti* tudósítónk jelenti: *Ádler* Ármin, Lípót-köruti pálinkakereskedőt, hamis francia pezsgők forgalomba hozataláért a budapesti rendőrség nyolcszáz korona pénzbírságra ítélte. *Ádler* a hamiskásokat úgy követte el, hogy kávéházakból és éttermekből összevásárolta az üres francia pezsgős üvegeket és azokba barnára színezett szódavizet öntött. A hamis pezsgőket *Ádler* kofáknak adta bizományba, akik értékesítették azokat. *Ádler* a rendőrség a francia pezsgőgyárosok budapesti képviselőjének feljelentésére ítélte el.

— A főhadnagy ur nyert. Egy vidéki város botránykrónikájából való ez a kis történet. X. öreg kereskedőnek fiatal felesége van. Az asszonykának pedig egy főhadnagy udvarlója. A szerelmes katona oly állhatatosan, makacsul igyekezett elcsábítani X-nét, hogy ez végre könnyelmű ígéretet tett.

— Tudja — szölt — a férjem néha este a kaszinóba megy. Jöjjön el.

— Igen, de hogy tudom meg biztosan, hogy a férje nincs otthon?

Sokáig törték a megoldáson a fejüket, amíg végül megállapodtak a következőkben: Este 9 órakor a főhadnagy bejön a kertbe. Ott nyerteni kezd, jeleül annak, hogy jelen van. Ha a férj nincs otthon, erre a nyertésre az ablakon kopogás lesz a válasz. Ha a férj otthon van, nincs kopogás.

A főhadnagy lelkiismeretes ember lévén, alaposan megfigyelte a kapitány lovának a nyertését, hogy hiba ne legyen az órában. Este 9 óra után belépett a kertbe és X-né ablaka előtt elkezdett nyerteni. De kopogás nem válaszolt.

Két hétig minden este nyertett a főhadnagy eredménytelenül. Akkor az utcán találkozik X-nével.

— Ugy látszik, a férje nem jár mostanában a kaszinóba.

— Dehogyan nem. Minden este ott van.

— Hát akkor miért nem kopogott, amikor nyerttettem?

Az asszony meghökkenve nézett a főhadnagra.

— Hát maga volt? — szölt. — Istenem és én azt hittem, hogy oly élethűen csak egy ló tud nyerteni.

Az erkölcs kedvéért az illető, aki ezt a történetet megírta, megjegyzi, hogy az elcsábítás nem történt meg s hogy X-né maga mesélte el a dolgot barátainak a „megtréfált főhadnagy” címen.

— Magánvizsgálatok. Az újszentannai állami polgári fiúiskolában folyó évi áprilisi hó 9-én és 10-én magánvizsgálatok lesznek. A jelentkezés határideje március hó 18-ika.

— Pékszáj. *Eszékről* jelentik: Bérdférenclák miatt az összes pékségek szárájba léptek. A szárájok egyrézre ugyanegy műhelyben saját üzemében állít elő fehér kenyeret, ez azonban nem elégíti ki a város szükségletét és a kenyérhiány igen erősen érezhető.

— Öngyilkos irodavezető. *Zomborból* jelentik: *Szalay* Imre szolgabírói irodavezető ma reggel Ápatinban, hova a minap helyezték át Zomborból, revolverből a szájába lőtt és meghalt. Valószínű, hogy könnyelmű életmódja kergette a halálba.

— Rumcompositio 1 literhez 20 kr. *Likör* aroma 1 literhez 30 kr. Vojtek és Weisznál. 191

SPORT.

Az Aradi Tornaegyesület közgyűlése.

Arad, március 9.

Az *Aradi Tornaegyesület* vasárnap délelőtt 11 órakor tartotta meg XXIX. évi rendes közgyűlését a tagok nagy érdeklődése mellett. A közgyűlésen 57-en voltak jelen. *Urbán* Iván elnök lelkes beszéddel nyitotta meg a népes közgyűlést. Az elnöki megnyitó után *Nagy* Sándor titkár felolvasta a választmányának az 1907. évi működéséről szóló jelentését, amelyet a közgyűlés egyhangulag tudomásul vett. Majd *Körmives* József pénztáros tette meg jelentését és előterjesztését. Elhatározta a közgyűlés, hogy 1909-ben megünnepli az *Aradi Tornaegyesület* 30 éves évfordulóját. Az ünnepély költségeire a közgyűlés 1000 koronát szavazott meg.

Urbán Iván elnök ezután megköszönte a közgyűlésnek úgy a maga, mint tisztviselőit és a választmány iránt megnyilvánult bizalmát s a lejárt megbízatást a közgyűlés kezébe visszahelyezte s fölkérte a közgyűlést, hogy az ügyrend értelmében a választást ejtse meg.

Az új választás eredménye a következő: Elnök *Urbán* Iván, alelnök *Steinitzer* Pál dr., titkár-művezető *Nagy* Sándor, pénztáros *Körmives* József, ügyész *Groszmann* Alfréd dr., ellenőr *Szilárd* Győző, orvos *Schuster* Henrik dr., szertárosok *Nádray* Antal (torna), *Holländer* Emil (evezős).

Választmány: *Angel* István dr., *Ausztewell* László dr., *Balázs* Géza, *Bauer* Gyula, *Czédly* Károly dr., *Dálnoki* Nagy Lajos dr., *Darányi* János, *Földes* Soma, *Grabner* Károly, *Groszmann* Emil dr., *Hehs* Vilmos, *Jancsovics* Ferenc, *Kapriya* Vince, *Liczay* István, *Lamzer* János, *Lantos* Miksa, ifj. *Nachtnébel* Udön, ifj. *Neuman* Adolf, *Neuman* Alfréd, *Neuman* Samu, *Neumer* József, *Reiniger* Samu, *Sármezey* Endre, *Somogyi* Gyula dr., *Steiner* Ferenc, *Sugár* Jenő dr., *Szántay* Béla, *Szántay* Lajos, *Szántó* Mihály, *Szegő* Hugó dr., *Szel* Ernő, *Tüdős* Béla, *Ungváry* György, *Varjassy* Lajos, *Waller* József, *Wally* György, *Weimann* József, *Weisz* Hugó, *Weisz* Izidor, *Weisz* Mór. Pótválasztmány: *Buzás* Vilmos, *Dobsa* Ferenc, *Krelling* Péter, *Schreyer* Viktor, *Tiffert* György. Számvizsgáló bizottsági elnök: *Kell* Lajos, tagok: *Binder* Gyula, *Faragó* Alfréd.

Kovács Vince lelkes szavakban méltányolta, *Urbán* Iván elnök, a tisztviselői kar és a választmány érdemeit s indítványára a közgyűlés elismeréssel és jegyzőkönyvi köszönettel adózott a tisztviselői karnak és választmányának. Végül *Steinitzer* Pál dr. alelnök indítványára a közgyűlés elhatározta, hogy az uszósportot is felveszi programjába.

TORVÉNYKEZÉS.

§ Csalás a vasuti pénztárnál. *Polák* Oszkár aradi máv. felügyelő feljelentést adott be az aradi kir. járásbíróshoz, hogy múlt hó tizenhatodikán az aradi vasútállomás másodosztályu személypénztár helyiségében egy ismeretlen, do-

hánkertésznek látszó ember arra kérte, váltson fel neki néhány darab százkoronás papírpénzt. Ő adott is öt, vagy hat darab százasért husz és tíz koronás papírokat, de csak este, a pénztárárat alkalmával vette észre, hogy százkorona hiányzik. Farkas Gyula vasúti hivatalnok, aki a jelzett napon szintén a pénztárhelyiségben tartózkodott, látta, hogy az illető nem adta át az utolsó százast, amelyet kezében tartott, de ő azért nem szólt, mert azt hitte, hogy a felügyelő már előzőleg átvette az összes felváltandó százásokat. A károsult vasúti tiszt tudakozódott a debánybeváltó hivatalban, vajjon nem ott adtak-e az ismeretlennek nagyobb összegű papírpénzt. Kérdőzködésére megtudta, hogy aznap a mácsai és tövisgyházai uradalom emberrel jártak a hivatalban, a csendőrség azonban azt jelentette, hogy a két község uradalmi hivatalnokai a kérdéses napon nem voltak benn Araden pénzfelvétel céljából. A nyomozás folyik.

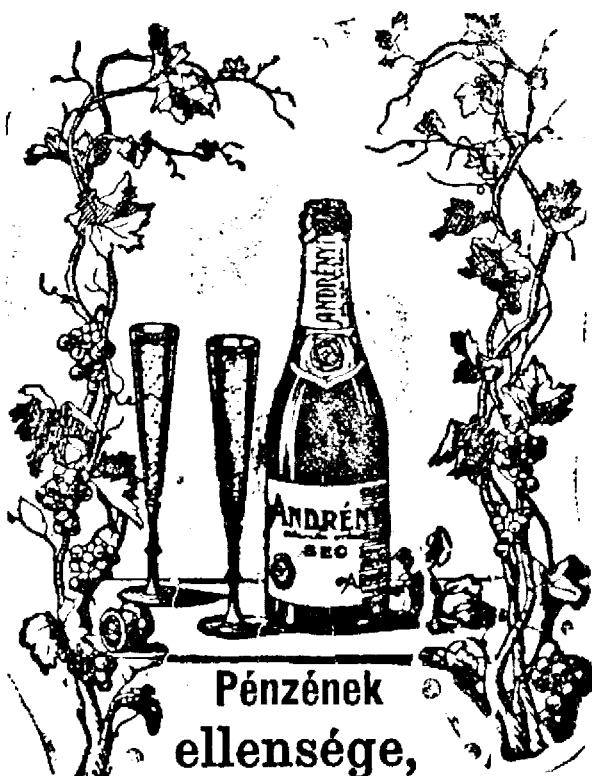
§ Az éhség áldozata. Egy tizenhárom éves fiú éhségből lopni volt kénytelen. Barna András, egy aradi zenész fia, otthon csak ütlegetésben részesült, de annál kevesebb ennivalót kapott. A szegény fiú korgó gyomorral, az éhségtől elcsigázva csavargott az utcákon. Végül kétségbeesésében lopásra határozta el magát. Felment a Petőfi utca 1. számú ház második emeletének egyik lakásába, amelynek előszobája nyitva volt. A falon egy tennisz-rakettet pillantott meg, azt gyorsan lekaptá és leszaladt az utcára. A rakettet azután egy bazárban akarta értékesíteni és nyolcvan fillérért kínálta megvételre. A kereskedőnek azonban feltűnt a gyerek zavart, gyanús viselkedése, rendőrt hívatott, aki bekísérte a fiút a városházára. Az ügyet áttették a büntető járásbíróshoz, ahol ma hallgatták ki a fiatal tolvajt. Beismerte a lopást, de azzal védekezett, hogy nem volt mit ennie és a rakett eladása után akart pénzre szert tenni. Az ügy jövőheti tárgyalására a bíróság megidézti a tennisz rakett tulajdonosát is.

VÁROS ÉS MEGYE

Aradváros közgyűlése.

— A tárgysorozat. —

Folytatlagos sorrendje az Arad szab. kir. város törvényhatósági bizottsága által 1908. évi március hó 11. én d. u. 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésben tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak? 43. Polgármester előterjesztése a központi választmányban üresedésben levő helynek betöltése iránt. 44. U. az előterjesztése a kereskedő tanonc iskolai bizottság újbóli megalakítása iránt. 45. U. az előterjesztése a Gáj külvárosi róm. katolikus kántori állás rendszerezése iránt. 46. A tanács betérjeszté az anyakönyvi kivonatokról és családi értesítőkről szedhető díjak kezelése tárgyában alkotott szabályrendeletet a belügyminiszter ur 88547/1907 számú intézkedésével elrendelt módosítás eszközölése végett. 47. Papszt Rezső kérvénye annak kilátásba helyezése iránt, hogy a város községi kötelekbe felvételik, amennyiben a magyar honpolgári jogot megszerzi. 48. Polgármester előterjesztése a régi városi törvényszék büntető ügyiratainak a Budapesti létesítendő muzeum részére átengedése tárgyában. 49. Tóth Béláné kérelme földhaszonbérletének meghosszabbítása iránt. 50. A tanács előterjesztése az árverések és árleltésekre vonatkozó 2209/1907—1871. számú szabályrendelet kibővítése iránt.

Pénzének ellensége,
ki azt francia pezsgőért szórja, mikor egyenértékű hazai terméket sokkal olcsóbban kaphat.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, március 9

Kevés forgalom. 10 fillérrel magasabb árak.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli zárlat	5 órai zárlat
Buza áprilisra . . .	11.92—11.93	11.92—11.93
Buza októberre . . .	9.33—9.34	9.31—9.32
Zab áprilisra . . .	7.85—7.86	7.82—7.83
Rozs áprilisra . . .	10.70—10.71	10.70—10.71
Tengeri májusra . . .	6.65—6.66	6.62—6.63

Zárul 5 órakor.

Osztrák hitelrészvény	644 50
Magyar hitelrészvény	774 75
Déli vasút	150 50

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Március 9. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilo grammon felül súlyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül súlyban — fillérig; fiatal közép páronként 351—380 kilogrammig terjedő súlyban 122—124 fillérig; könnyű páronként 381 kilogrammig terjedő súlyban 122—124 fillérig. Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felül súlyban — fillérig; közép páronként 240—260 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig. Sertéseleltetés: Március hó 5. napján volt készlet 24 626 darab, március 6. napján felhajtott 164 darab, március 6. napján elszállított 307 darab, március 7. napjára maradt készletben 24 483 darab. A hízott sertés üzlet irányzata: Kellemesebb.

Uránia színház.

(Baró Simonyi-utca 1. szám, Szabadságtér mellett.)

Műsor 1908. március hó 10-én, kedden:

1. Gyors rajzoló. Komikus. — 2. Római képek. Természet után. — 3. Mikroszkop. Tanulságos. — 4. Dráma a Rivierán. Eredeti felvétel. — 5. Az indián boszúja. Dráma. — 6. Hadihajók a tengeren. Látványosság. — 7. Japánban. Természet után.

Előadások délután 5, fél 7, és este fél 9 órakor. Minden előadás alatt katonazene játszik. — Csakrészda.

Szerdán este fél 10 órakor:

Nagy párisi estély.

Csak felnőtteknek.

Nemzeti Színház.

Kedd, 1908. évi március hó 9-én:

Ci. bérlet.

G. bérlet.

Sembery Fanny operabénekesnő vendégfelléptével:

Aida.

Nagy opera 4 felvonásban. Irta: Verdi G.

SZEMÉLYEK:

A király	Fehér A.	Ramphis	Hunyadi J.
Amneris	Sembery F.	Amonasro	Ladislai J.
Aida	Wlassák V.	Bay követ	Feludi K.
Radames	Ferrari A.	Éső papnő	Zalai Margit.

Közdete este 7 és fél órakor.

NYILTTER.*

Csak akkor valódi, ha a háromszögű üveg a csatolt szalaggal (sárga papíron vörös fekete nyomással) van ellátva.

Mindaddig felülmúlhatatlan!

A Maager W.-féle

valódi tisztított

Csukamájolaj

(hatóságilag védett kiadásban.)

sárga üvegenként 2 kor. fehér 3 kor.

Maager Vilmostól

Bécs. 193

1869. óta Ausztriába és Magyarországra általánosan bevezetve.

Tanárok és orvosok előszeretettel rendelik.

Kapható a legtöbb gyógyszerárban és droguériában

Főlerakat és szétküldés Ausztria-Magyarország részére:

W. MAAGER, WIEN,

III/3., Heumarkt 3.

Utánzások törvényileg üldöztetnek.

Kapható Aradon Földes Kelemen gyógytárban.

A legjobb

1025

fedélcserép

Politzer Jonás

cserépgyárban kapható

Magyarcsanád (Csanád m.)

Posta, távirda és vasutállomás.

Olcsó árak, nagy megtakarítás!!

Angol öltöny és felöltő szövet újdonságok megérkeztek a kizárólagos posztó gyári raktárba

Leichner és Fleischer

Arad, Szabadság-tér 17.

Angol női costum kelmék nagy választékban

MEGYEI TELEPHON 292

Scherhag Testvérek
virágcsarnoka

ARAD, Andrassy-tér 18. szám.

Értesítjük a n. közönséget, hogy a
Scherhag J. és Keller Gy.

virágüzletek
Scherhag Testvérek

czég alatt folytatódna, miért is kérjük
a b. megrendeléseknél Scherhag J.
utóda czéggel nem összetévesztetni, mi-
vel az meg lett szüntetve és az
egy címzett megrendelések a szokott gyors
és pontos kivitelben nem eszközölhetők.

Tisztelettel

1065

Scherhag Testvérek.

TELEPHON 476. SZÁM.

Kifűnően égő nagy hőfokú
HAZAI KÖSZÉN
mm.-ja 3 kor. 40 fill.
házhoz szállítva (legalább
5 mm. vételnél) 3.60 kor.
Kapható:
Engel Gyula
Boros Béni-tér 29. és
Lövész utca 1. a.
üzleteiben.
Telefon 591. és 175. 18

Permetező javítások elfogadtatnak.
M. kir. szabadalmazott

Borszivattyúk

és hozzá való legjobb minőségű
gummi csövek legolcsóbb gyár-
árakon.

A szivattyú hengerből a bor utol-
seppig kifolyik, a szőlő magva-
sejtek és egyéb tisztatlanságok
azonnal továbbittatnak, ezáltal a sz-
ivattyú nem romlik és a bort ne-
rontatja, a gépezet jó működés-
reért 3 évi jótállás, ingyen javítás.

Üzi fecskendő

Belső szelepekkel. Kösz-
ezeknek legalkalmasabb-
mert homokos és sáros víz has-
zálatainál sem tagadják meg
szolgálatot. — a gép jó működés-
reért 3 évi jótállás (ingyen javítás).
Hozzá való országos egységes cs-
szárak és a legjobb minőségű belső
gummirozott
kendercsövek
a legolcsóbb
árban.

Kutak

a hozzávaló
csövekkel
elcsöbör és
jobbak, min
bármely bel-
vagy külföldi
gyárban.

Hönig Otto

a. kiválty szabadalmazott üzi fecskendő-
és szivattyú készítő. 351

Arad, Kákóczi-utca 27. 21

POROSZ
és
MAGYAR **KÖSZÉN**

blombázott zsákokban,

ROSTÁLT BÜKK-FASZÉN

házhozhoz szállítva legolcsóbban kapható

ALTMANN EDE-nél

Wesselényi- és Kiss Ernő-utca sarkán

Telefon 46.

451

Telefon 46.

Köhögés**Rekedtség****Elnyálkásodás**

ellen páratlan jó hatású szer a

TUSINAL CZUKORKA

ára egy nagy doboznak 60 fillér

Idegesség**Vérszegénység****Soványtság**

ellen elismert kitűnő hatású szer a

Dr. DURÁN-féle száraz

MALÁTA KIVONAT.

E kiváló hatású tápszer különösen hizlító kuránál
legjobban bevált. Rendkívül kellemes ízénél fogva a
gyermek is örömmel veszik be. Bevehető az tejbe,
kávéba, levesbe, theába, borba, stb. ára egy
nagy üvegnek 2 korona.

Egyedüli főraktár:

241

HAJOS ARPAD gyógyszer-tárában

Arad, Andrassy-tér 22., a megyeházzal szemben.

Sok millió előkelő
urhölgy használja
a világhírű

Földes-féle
Margit-Cremet,

mely szírtalan, ártalmatlan a rögtön szépít.

A Földes-féle MARGIT-CREME gyorsan és biztosan
ható ártalmatlan szer szeplők, májfoltok, bőrrákák,
pattanások, kiütések s mindennemű bőrbaj ellen.
A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással
beszélnek annak páratlan és csodás hatásáról. Egy tégely
elhazsnálása után erről mindenki meg fog győződni.

Készíti:

Földes Kelemen gyógyszerész Aradon.

Főraktár:

281

Török József gyógyszerésznél Budapesten.

Kapható a világ minden nagyobb gyógyszer-tárában.

Veszek

urasságoktól használt nyári
és téli férfi-ruhákat, utazó-
bundákat, háló, ebédlő és
más bútorokat 1111

a legmagasabb áron veszek és
eladok. Kívánatra vagy levélbeli
meghívásra házhoz is megyek.

Menczer Márton

Arad, Árpád-tér 5. sz.

(Izraelita templom épület.)

Kérem a cégre ügyelni!

Eladó sarokház Makón.

Kálvária-utca 374. sz. alatt

élénk forgalmu helyen, italmérési
üzletnek is igen alkalmas

sarokház

padolt szobákkal, szabad kézből
jutányos áron eladó.

Értekezhetni ugyanott

Szabó Ferenc

tulajdonossal. 1172

Legideálisabb szer az arcz és
kéz bőrének ápolására az

„AZOR”

mely a legkényesebb követelmé-
nyeknek is teljesen megfelel.

Orvosilag ajánlva.

Kapható a gyógytárakban és
gyógyáru üzletekben.

Főelárusító hely:

24

WOJTEK ÉS WEISZ

gyógyára nagykereskedő araknál Aradon.

Kapható Hegedűs Gyula üzletében.

Egy üveg ára: 1 korona 20 fillér.

Szépirodalmi ujdonság!

Érdekes új kötet jelent meg az
olvasóközönség kedvenc írójától
Zöldi Márton-tól

„A Pápai gróf”

cimen.

Harminc pompás humorral
megírt érdekfeszítő novella.

A finom kiállítású vaskos könyv
ÁRA 3 KORONA.

Zöldi Márton könyvét fiatal le-
nyok is olvashatják, mert mon-
tes a divattá vált pikáns irálytél.

Megrendelhető a kiadótól:

Győző Andor

könyvkereskedő

BUDAPEST, V., Váci-körút 40.,
vagy a helybeli könyvkereske-
déseknél.

Vevők és bérbevevők
semmiféle jutalékot
nem tartoznak fizetni.

Colophon István

ügynöksége

Arad, Kölcsey-utca 3.,
vagy a városi kávéház.

Eszközöl szállodák, vendéglők,
földek, szállók, házak bér- és el-
adását, valamint borok és szeszes
italok eladását. — Ugyazint

amortisációs kölcsönök

a legolcsóbb kamat mellett kiesz-
köztetés előleg nélkül, ehhez csak
a birtokiv és telekkönyvi kivonat
kell. — Több emeletes magán- és
bérház 8—10%-ot jövedelmező, ol-
csón és kedvező feltételek mellett
eladók. — Pontos és lelkiismeretes
kiszolgálás 881

Műhely áthelyezés!

Kenderesy és Paladics

épület- és bútortasztalosok

Arad, Deák Ferenc-utca 33. sz.

(Helm-ház.)

Van szerencsénk a nagyérdemű
közönségnek becses tudomására
adni, miszerint

üzletünket

a jelen kor igényeinek megfelelően
berendeztük.

Elvállalunk épület, bútortasztal,
iroda és bolti berendezéseket a legdi-
szesebb és a legegyszerűbb kivitelben.

Vidéki megrendelések pontosan
és gyorsan eszközöltetnek.

Tisztelettel

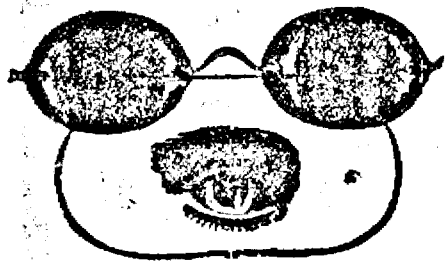
948 Kenderesy és Paladics.

Elsőrendű látványosság üzlet.

DICK SAMU

Arad és látványosság

Arad, Adorján-tér és Waltzer János-utca sarkán

Ez az és javít mindennemű órákat és
vagy jóállítás mellett a legolcsóbb árakat
raktáron tart mindennemű színházi látca-
vokat a legkülönbözőbb kiállításban, leg-
nagyobb lorgnettek, orrcsüptetők és szem-
üvegek, arany ezüst nikel és teker-
bék csatlakozásokban legjobb üvegekbe.

Nagy raktár sűrűségi fokmérők
ben, bor, must és szesz részére, te-
vább mindenféle hőmérők, minden-
nemű kivitelben. 241

Szemüvegek és orrcsüptetők or-
vosi rendellet szerint azonnal ki-
adók.

STEINER MIKSA

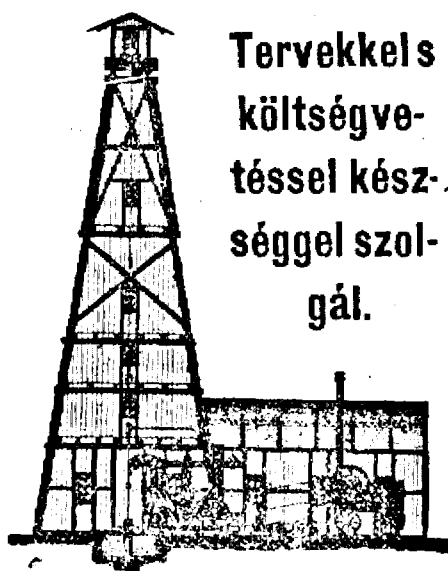
ártézi-kut készítő

Szapáry-liget (Aradmegye)

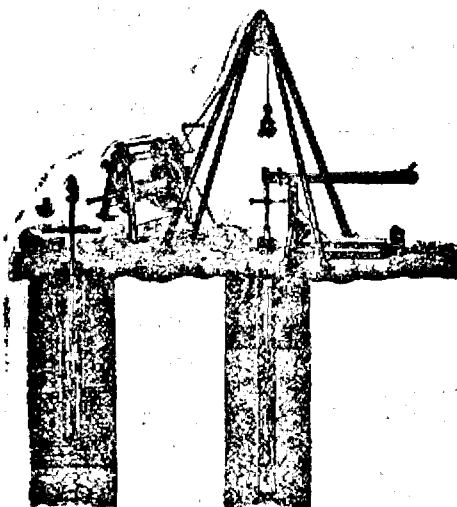
Interurban s megyei telefon szám 2.

Ajánlja magát, községek, birto-
kosok, hid építők, gyár és malomtu-
lajdonosok figyelmébe. 709

Elvállal artézi-kutak furás és vé-
sését, furott nordon kutak elkészité-
sét, hidak alap réteg kutatását, meg-
levő artézi kutak kimosását.

Tervekkel s
költségve-
téssel kész-
séggel szol-
gál.

Városi s megyei telefon 509.

P É N Z

a legolcsóbban és leggyorsabban
földre és városi házakra **amortisa-
tióra** (tőketörlesztéssel)

Aradon a legrégebb és legismertebb közvetítő iroda

Szücs F. Vilmos

a nagy zebeni földhitelintézet kölcsön képviselőjénél

ARADON, Karolina-utca 8. sz. (saját ház)

a fiók posta mellett.

Elvállalok convertálásokat utólagos díj és költség
megtérítés mellett.

„Házak és földek adás-vétel közvetítése.”

Ugyanitt megbízható üzletszerzők
alkalmazást kaphatnak. 457

Több aradi házat olcsón és előnyös fizetési
módzatok mellett eladók.

Cement

hornyolt cserép

a legjobb fedő anyag. Vizáthatlan!
Örökké tart!

**Tégla,
Cserép**

legjobb minőségben állandóan
raktáron 754

Pollak Sándor

tégla, cserép és cementárú gyárában

Mikakán.

Telefon 5—15.

Városi iroda: Erzsébet-körút 37. i. 3m.

Bela Siella
legjobb gummi óvszer
6 darab 2 koronás
Földes Kelemennél,
Aradon.

Mindennemű fogfájást 5 perc
alatt szüntethet az
indiai fogcseppek.
Egy üveg 70 fillér.
— Kapható minden gyógyszerárúban. —
Főraktár 271
Földes Kelemennél Aradon.

Egy előkelő szálloda és
vendéglő felosztása
folytán az összes

berendezés
jutányos áron eladó.

Értekezhetni: 1179

Schreyer J. Lászlónál,
Pankotán.

Ertesítés!

**Aradon, Atzél Péter-
utca sarok, a színház
főbejáratával szem-
ben, Zrinyi-utca.**

Van szerencsém értesíteni Arad
és vidéke nagybecsült közönsé-
gét, miszerint a közelgő idény be-
áltával raktáromat minden-
nemű bőrökkel felszereltem,
melyből a leg szebb és legjobb
kivitelű 581

uri és hölgy cipőket
készítek,

miért is becses rendelésüket kérem
vagyok kitűnő tisztelettel

Wolf J.

uri és hölgy elpész.

Városi hirdetmények.

3265—1908. kh.

Hirdetmény.

1892. évi május hó 21-én 31060—892. szám alatt az állatvédelem szempontjából kiadott m. kir. földmívelésügyi miniszteri rendeletet az érdekeltek által leendő tudomás vétel végett a következőkben tesszem közhirrre:

1. §.

Kettőnél több borjut, juhot, bárányt, kecskét, malacot s a kisebb szárnyas állatok közül négy párnál többet összekötött lábakkal, akár köz-, akár magánfogyasztás, illetőleg használat céljából szállítani, vagy vinni s mindezen állatokat, tekintet nélkül a mennyiségre, ily állapotban bárminő célra is tartani tilos.

A marhavásárra vitt borjuk és bárányok lábai azonban azon idő alatt, míg a vásár tart s a mérlegelés eszközöltetik, legalább öt centiméter szélességű hevederrel összeköthetők, mely állapotban az állatok mindenkor szalmára fektetendők.

Libák, pulykák s nagyobb szárnyas állatok összekötött lábakkal egyáltalában nem szállíthatók s azok házálás esetében csakis hónalj alatt vihetők.

Halakat keresztül fűzve szállítani, vinni vagy tartani tilos.

2. §.

Az 1. §-ban meghatározott mennyiségen felül borjuk, juhot, bárányok, kecskék, malacok csakis fedett s oly kocsikban szállíthatók, hogy az állatok a kocsiban állhassanak.

E célból a kocsiknak szilárd fenékekkel kell bírnia és sem ezen, sem a kocsi oldalainak alsó részén nyílásnak vagy hézagoknak lenni nem szabad. Az oldalak felső részén $\frac{2}{3}$ része szélességben a deszkák, illetőleg lécek között tág hézagok hagyandók, hogy az állatot kívülről látni lehessen és a kocsit levegő járhasa át.

3. §.

Bárminő szárnyas állatok az 1. §-ban meghatározott mennyiségen felül csak ketreces vagy fedett kocsikon, illetőleg ketrecekben vagy kosarakban szállíthatók.

A ketreceknek úgy kell készítenie, hogy az állatok kívülről jól láthatók és megkülönböztethetők legyenek.

4. §.

Az állatok megfelelő etetéséről és itatásáról az eladó, vagy szállító, illetőleg tulajdonos gondoskodni tartozik.

5. §.

Ezen rendelet határményaiban ütköző cselekményeket és mulasztásokat az 1879. évi XL. t.-c. alapján ezennel kihágásnak minősítem, mely kihágások elkövetői — a mennyiben cselekmények, illetőleg mulasztások más fennálló törvények szigorubb határményai alá nem esik — 40 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendők.

6. §.

A jelen rendelet ellen elkövetett kihágások alapján befolyó pénzbüntetések felerészben az illető község szegényalapja, felerészben pedig a vármegyei állattenyésztés céljaira fordítandók.

Arad sz. kir. város kapitányi hivatala 1908. évi február hó 22-én.

Sarlot,
főkapitány.

5443—1908.

Hirdetmény.

A hadmentességi díj alá tartozó egyének által leendő bejelentések tárgyában.

1908. évi március hóban tartozik az ki:

1. mint hadi szolgálatra alkalmatlan, az állítási lajstromból töröltetett;

2. mint fegyveres szolgálatra alkalmatlan, fegyverképtelenné nyilvánított;

3. a katonai szolgálatból oly testi fogyatkozás miatt bocsátott el, mely őt keresetképtelenné nem tette, s mely nem a katonai szolgálat teljesítésének következménye;

4. az 1868. XL. t.-c. alapján, mint családfenntartó felmentetett és az 1889. évi VI. t.-c. életbelépte után is bármely okból fel nem avatott;

5. külföldre költözési engedélyt nyert és hadmentességi díj fizetési kötelezettsége még tart, ama városi adóhivatalnál, hol állandóan tartózkodik, az e célra szolgáló nyomtatványon.

a) polgári állását;

b) lakását;

c) ama sorozó eljárás, illetőleg község nevét, melyben a hadkötelezettség alól mentesített;

d) azt az évet, melytől fogva a felmentés számítható bejelenteni, és e) a reá, esetleg ama családfőre, kinek családjához tartozik, a megelőző 1907. évben állandó lakhelyén, esetleg más községekben is kivetett egyenes államadók összegét hitelesen kimutatni.

Ezenkívül tartozik:

f) az a véd-, illetve díjköteles, kinek hadmentességi díját a törvény 11. §-a értelmében a munkaadó fizetni, a munkaadó nevét és lakását bejelenteni.

Ezen adatok bejelentésének elmulasztása az 1880. évi XXVII. t.-cikk 20 §-a értelmében a kirovandó hadmentességi díj három, egész hatszoros összegének megfelelő pénzbírságot von maga után.

Ha a munkaadó személyében az alatt az idő alatt, mely a bejelentés beadása és a díj esedékességének napja (az év október hó 1-je) között lefolyt, változás állott be, eme változást a díjköteles az 1883. évi IX. t.-c. 4. §-ának 3-ik pontja értelmében ott, ahol az első bejelentést tette, szintén bejelenteni köteles.

Azon díjköteleseknek, kik állandó lakhelyükön kívül másutt adóval megróva nincsenek, megengedtetik, hogy városi adóhivatal előtt személyesen megjelenven, valomásukat ugyanott tollba mondassák, de ha tenni ezt elmulasztják, a fentebb említett pénzbírság ellenük teljes szigorral fog alkalmaztatni.

Kelt Arad, 1908. évi február hó 21-én.

Városi tanács.

Nagymennyiségű

maculatura
jutányos áron
eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

6490—1908.

Hirdetmény.

Közhirrre tesszük, hogy az aradi m. kir. pénzügyigazgatóság által Arad szab. kir. városban az 1906. és 1907. évek folyamán kiadott italmérési és eladási engedélyek után az 1906—1908. évi kivétési időszakra időközben I. fokban kivetett italmérési illetékek ellen, törvényes határidőben beérkezett felebezéseknek Arad szab. kir. város területére az 1899. évi XXV. t.-c. 17. §-a értelmében megalakított italmérési illeték felszámolási bizottság által leendő tárgyalására a bizottság elnöke az alólírt pénzügyigazgatóság főnökével egyetértőleg a bizottság tárgyalási helyeül Arad szab. kir. város székházának városháza földszinti kis termét, kezdetűl pedig f. év március hó 18. napjának d. e. 9 óráját tűzte ki.

Arad szab. kir. város tanácsától, 1908. évi március hó 6.

A városi tanács.

3874—1098. kh.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. belügyminiszter ur 92982/V. a. 1907. sz. rendeletével felosztott magyarországi cipész-csizmadia munkások és munkásnők szakegylete aradi helyi csoportjának elkobzott ingóságai u. m.: asztalok, székek stb. irodai felszerelések f. évi március hó 16-án d. e. 10 órakor a városházán megtartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek eladni fognak.

Arad, 1908. évi március hó 3.

Sarlot,
főkapitány.

6780—1908.

Hirdetmény.

Közhirrre tesszük, hogy a nagyméltóságú m. kir. földmívelésügyi Minister 17041—1908. szám alatt kelt intézkedéssel Csárics Sándort (lakik Győr város) továbbra is megbizta, hogy gyümölcsészeti terén gyakorlati utbaigazítások megadása s az ezzel összefüggő gyakorlati munkák végrehajtása céljából a nagyközönség megkeresésére annak rendelkezésére álljon.

Nevezett elvállalja a gyümölcsösök tervezését, ily tervek készítését, és pedig egy holdig terjedő terület után 20 koronaért, egy holdtól 10 holdig 10 kor., 10 holdtól 50 holdig 5 kor. és 50 holdtól kezdve 3 kor. holdankénti árban.

Gyümölcsösök telepítését, gyümölcsfák metszését, kertek kezelését végzi ellátás nélkül 10 kor. ellátással pedig 6 kor. napidíj II. osztályu vasut és I. oszt. hajó utiköltség, esetleg, ha nem bocsátatnék természetben rendelkezésére, kocsibér felszámítása mellett.

Arad, 1908. évi március hó 6.

A városi tanács.

3872—1908. kh.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. belügyminiszter ur 92872—907. V. a. sz. rendeletével felosztott magyarországi vas- és fémmunkások csoportjának elkobzott ingóságai u. m. asztalok, székek stb. irodai felszerelések f. évi március hó 16-án d. e. 10 órakor a városházán megtartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek eladni fognak.

Arad, 1908. évi március hó 3.

Sarlot,
főkapitány.

Könyvkötészetünkben
egy ügyes fiu
tanulónak

fizetéssel

felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

147—1908. végreh. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirrre teszi, hogy a kisjenői kir. járásbírósnak 1902. évi sp. 524/2 számú végzése következtében dr. Ardeleán Kornél javára, Ruzs Traján ellen 36 kor. 58 fillér s jár. erejéig 1902. évi november hó 21-én foganatosított kielégítési végrehajtás után le- és felülfoglalt és 750 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: lovak, tehének, sertések stb. nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a kisjenői kir. járásbírósnak 1908. évi V. 106. számú végzése folytán 36 korona 58 fill. hátralék tökekövetelés erejéig Siklón leendő megtartására 1908. évi március hó 17-ik napjának délutáni 3 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendelhetik.

Kelt Kisjenőn, 1908. évi március hó 6. napján.

Balassa,

kir. bír. végrehajtó.

1215

APRÓ HIRDETÉSEK.

A k i n e k

Ismeretség híján

háztartásra,
nevelőre,
háztartásvezetőre,
könyvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztára,
kulcsárra,
vinozellőre,
kertészre,kulcsárra,
gazdasszonyra
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy
irodaszolgára,
pénzbeszedőre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége,

A k i

eladni kíván

bort,
sengorát,
bort,
gyümölcsöt,
gabonát,üzletet,
műhelyt,
lakást stb.;
vagy

A k i

bérbeadni kíván

birtokot,
házat,
vadászterü-
letet,halászatot,
telket,
kocsit,
lovat,

A k i

mindeseket vétel vagy bérbevitel cél-
jából keresi;

A k i

amely állást betölteni kíván: legbizto-
sabbban ér cselt, ha az

ARADI KÖZLÖNY

kis hirdetési

rovátát használja.

Gőzmalom eladó!

100 mm. napi őrlő képességgel és
vámörlésre berendezve, stabil gép-
pel eladó. Bővebb felvilágosítással
szolgál Pollak Ferenc, Szemlak. 1171

Egy jó fűszer üzlet

nagyobb me nyiségű kenyér el-
adással egybekötve, szép berende-
zéssel legforgalmasabb helyen más
vállalat miatt átadó. Bővebben Osz-
tás Gyula Arad, Asztalos Sándor-
utca 4. szám. 1176

Egy géphímző kerestetik

egy hétre 16 frt fizetés és teljes
ellátással. Ajánkozhatni Beregi
Kálmán urhoz Arad, Nagyváradi-
ut 10 sz. 1214

Batthyány-u. 10. számú házban

egy modern 6 szoba, fürdő-, cse-
léd- és előszobából álló minden
komforttal berendezett uri lakás
kiadó. A lakás teljesen új, eddig
lakatlan. Bővebbet ugyanott. 1177

100.000 kötetes kölcsönkönyvtár

használatra havonként 1 k. 20 fill.
„Tolnai Világlapját” számonként 24
fillérért házhoz szállítja Krausz Pau-
lin könyvkereskedése Színház-épület.
Telefon szám 511. 995

Elárusítónőnek

ajánlkozik virág, papír,
játék, cukrázda vagy
más üzletben szerény jó
modoru leány. Cím a
kiadóhivatalban.

Nevelőnő,

vagy tanintézetnél alkalmazott ta-
nító kisasszony, aki egy a felsőbb
leányiskola II-ik osztályát látogató
leánykának, a délutáni és esti
órákban való felügyeletére és ne-
velésére vállalkozik, helyben intel-
ligens házban teljes ellátás és di-
jazás mellett alkalmazást nyerhet
Zene és nyelvismeretekkel rendel-
kezők előnyben részesülnek. Cím
a kiadóhivatalban. 1178

Intelligens

őzv. urinónél jó házi koszt kap-
ható. Bővebbet Tökölly-tér 4. sz.,
ajtó 3.

Veszek könyvtárakat

és hangjegyeket. Minden ujdonság
raktáron. Antiquarkönyvek. Könyv-
tárak berendezése. Nyomatványok
elkészítése. Rongált dobozu levél-
papirok kiárúsítása. Égető appará-
tusok. Kölcsönkönyvtár. Kerpel Izso
könyv- és papirkereskedése, Ara-
don. 212

Használt,

de jó karban levő íróasztalok meg-
vételtre kerestetnek. Cím a kiadó-
hivatalban.

Gazdasági irnok,

földmives iskolát végzett, jó írásu,
alkalmazást nyer kunágotaigazda-
ságomban április 24-től. — Jelent-
kezhetni lehet helyben, Erzsébet-
körut 22., vagy a gazdasági inté-
zőnél Kunágota-pusztán. 1182

Egy jó forgalmu szatőcsüzet

korcsmával eladó, esetleg haszon-
bérbe kiadó. Bővebbet Gáj, Csorda-
utca 9—10. sz. 1217

Gyárfelosztásnál

vásárolt vétel folytán kiárusítunk
valódi len levélpapírokat selyempa-
pírral bélelt borítékkal, legdivato-
sabb alak és színekben 50%-al
a beszerzési áron alul. Ingusz I.
és fia könyvkiadóhivatala. 201

Nővéremnek

tisztességes 40 év körüli intelli-
gens zsidó férjet keresek, hoze-
mány 5000 korona. Szíves ajánla-
tok „Házias” alatt a kiadóhivatalba
küldendők. 1216Lakás kiadó
Neuman-palotábanmájus hó elsejére a II-ik eme-
leten egy teljesen külön álló

utcai gargon lakás,

mely az Andrássy-térre néz, 2
utcai és 2 udvari szobából áll.Bővebbet Dr. Kronstein Vil-
mos urnál, Andrássy-tér 21. I.
emelet. 1219

ÁMOR

hygienicus mosdó pasztillát

férfiak, nők egyaránt használják.

Doboz 1 korona. 1012

Gyógytárakban kapható.

Detsinyi Frigyes

Budapest, V., Marokkói-utca 2.

MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI

SZÉNSAV-MŰVEK

ujjonnan berendezve

kartelen kívül szállítanak azonnal bár-
mily mennyiségű természetes vegyileg
legtisztább folyékony

Szénsavat

a világhírű buziasfürdői szénsavforrá-
sokból szikvizgyártáshoz, vendéglősök-
nek és egyéb ipari célokra.Össze nem tévesztendő mestersége-
sen előállított, kevésbé kiadós szén-
savval.

Megbízható, szigorúan felügyelt készítés!

Buziasfürdői ásvány- és gyógyvizek

1/2 és 1 literes üvegekben. 5881

Szív-, vese- és hólyagbántalmaknál utól nem ért gyógyhatás.

Elsőrendű asztali víz.

Felvilágosítással készségesen szolgál

Muschong-Buziasfürdői szénsavművek és ás-
ványvizek szétküldési telepe Buziasfürdőn.

Sörgőnyozim: Muschong, Buziasfürdő. — Interurbán telefon 18. sz.

Ügyes helyi képviselők kerestetnek.

V á s z o n m a r a d é k o k !

Az új keilmék

már megérkeztek!

Különös nagy gonddal összeválasztott

Costüm keilmék
és divat-színnek!Uj blouse és
pongyola-keilmék

páratlan szép mintázatban.

Rosenblüh H. és Társa.

Szabadság-tér.

V á s z o n m a r a d é k o k !